

ÈTICA I MORAL

RECOPILACIÓ DELS TWEETS I DELS
ESCRITS AL BLOG “VOL 234”

FINS EL 7 DE JUNY DE 2020

JOSEP M. CARBÓ TEIGEIRO

GENERALITATS.....	5
No tinc temps d'anar a comprar el vestit de nuvi i em caso demà passat. Sort que la xicota m'ha deixat i tindrè tot el dia per anar-hi.....	5
Deia Unamuno que el cristianisme és una sortida desesperada que s'aconsegueix per la crucifixió de la raó. Ull, que ressuscità al 3r dia!!!	5
El superhome serà ètic o no serà	5
Les caques de Luther King, Gandhi o Mandela, també feien pudor	5
Pots fer servir la destrat del botxí per tallar llenya però això no converteix aquell ofici en honorable...5	
Quan les finalitats no són nobles, uns bons mitjans són una desgràcia.....	5
NATURALESIA ÈTICA HUMANA.....	6
Defensem aferrissadament les idees que legitimen la nostra manera de viure.....	7
A l'univers li és exactament igual si et dediques a salvar el món o a fer solitaris. A tu no	8
Carrego pes només pel plaer que sento quan el deixo!.....	9
Tots sobrevivim en un bosc inhòspit, ignorant que la guerra fa temps que s'ha acabat!.....	9
Va passar per fi l'autobús, però com que no anava on ell volia es va enfadar amb el conductor.....	10
Obsessionats en la solució no veiem el problema	11
Tots tenim un Trump dins nostre	12
Les condicions de la moral són les estructures emocionals	12
EL BÉ I EL MAL	13
Que funcioni no vol dir que sigui bo.....	14
Distrets amb la beneficència no ens adonem de la maleficència.....	15
El mal és una pasta feta d'ignorància, por i immaduresa	15
El bé no és millor que el mal	16
Si no saps si és bo o dolent, és dolent	17
Sempre triomfa el bé. Perquè el combat no és entre el bé i el mal sinó entre dues formes d'entendre el bé	18
El mal és el bé que fan els que estan en altres nivells d'evolució moral	19
No n'hi ha prou amb fer el bé. S'ha de fer bé!.....	20

El bé absolut és insuportable!	20
VALORS.....	21
Que una persona doni la vida per a una idea no atorga cap valor afegit a la idea	21
Era una mala persona amb molts valors... ..	23
Per què en diuen felicitat quan volen dir submissió?	24
El millor do és el do de saber el teu do.....	25
Identifiquem bondat amb consciència tranquil·la, honestedat i coherència. Per això necessitem la maldat!	26
El meu ideal no ets tu, però tu ets el meu ideal	27
Només la llibertat pot portar la igualtat.....	28
Siguem breus!	29
Si tinguéssim tanta cura de la nostra dignitat com de la salut física seriem per fi humans!	29
PRINCIPIS I NORMES MORALES.....	29
La vida és un joc d'atzar l'objectiu del qual és inventar-nos les regles!	30
No podem deduir unes normes morals dels fets que observem (però necessitem fer-ho)	31
Només ho aconseguiràs si hi poses poc esforç	32
Els ideals són tòxics quan ens separen i allunyen de la realitat i nutritius quan ens hi vinculen	33
VIRTUTS I DEFECTES.....	33
Tots som egoistes... afortunadament!	34
-Jo sempre t'ajudo. -Però si fas el que et dona la gana! -Aquesta és la meva ajuda	35
Mentre pensava en els altres era egoista. Quan va començar a pensar en ella mateixa va esdevenir altruista	36
La diferència entre un altruista i un egoista és que l'egoista no sap que ell és els altres	36
L'altruisme, més que una virtut, és una reeixida estratègia evolutiva.....	37
No puc fer res per tu. Tot ho faig per mi	38
La màxima honestedat a què arribo és a reconèixer que no vull ser honest	40
Com més llum facis, més negra serà l'ombra	41

Quan tinguem el coratge de ser deslleials i infidels als nostres, conquerirem nous espais de llibertat i creixement.....	41
Per què valorem tant la coherència de les accions amb les idees i tan poc la validesa de les idees?	43
La por paralitza. La unió dinamitza	44
Tossuderia o tenacitat? Penjat de mi o de l'altre?	45
L'honestedat i la coherència estan sobrevalorades.....	45
Potser és la feblesa la mare de la fortalesa	46
Convertir les nostres debilitats en fortaleeses és una "fortalesa" que ens debilita molt.....	47
EL DEURE I LES OBLIGACIONS.....	48
Que es pugui fer no vol dir que jo ho pugui fer. Que s'hagi de fer no vol dir que jo ho hagi de fer	48
Només hem d'acceptar sense entendre allò que és, no allò que hauria de ser.....	49
RELATIVISME ÈTIC.....	50
Inventem o adoptem les teories que justifiquen el que ens interessa.....	51
L'inconscient, la ignorància i la quàntica: arguments que permeten afirmar-ho tot sense haver de fonamentar-ho. I	52
Si vius al conte de "La caputxeta", compte amb el llop! Però si vius al "Llibre de la Selva", busca els llops!.....	52
El meu gat s'entesta a recomanar-me que mengi canaris... ..	53
Tenim dos ulls perquè sempre hi ha dues maneres de veure les coses	54
UNA BONA VIDA	55
L'art de la moto té molt a veure amb la tècnica del vol rasant.....	55
Per tenir bons records cal tenir bona imaginació	56
PREGUNTES QUE ELS TUI TS CONTESTEN	57

GENERALITATS

No tinc temps d'anar a comprar el vestit de nuvi i em caso demà passat. Sort que la xicota m'ha deixat i tindrè tot el dia per anar-hi

Deia Unamuno que el cristianisme és una sortida desesperada que s'aconsegueix per la crucifixió de la raó. Ull, que ressuscità al 3r dia!!!

El superhome serà ètic o no serà

Les caques de Luther King, Gandhi o Mandela, també feien pudor

Pots fer servir la destrat del botxí per tallar llenya però això no converteix aquell ofici en honorable

Quan les finalitats no són nobles, uns bons mitjans són una desgràcia

Una escala és un mitjà per a arribar a un lloc on no arribes. Un ganivet és un mitjà per a tallar i un cotxe un mitjà per a anar on tu vols. Els mitjans no són bons ni dolents: són eficaços o ineficaços. La bondat d'un mitjà es pondera per la bondat del fi al que serveix.

Els mitjans són múltiples i de molta distinta naturalesa: els diners, la tecnologia, les paraules, les organitzacions, les idees, les lleis, l'estat, les religions... són mitjans.

No hi ha ganivets bons ni dolents en sentit moral sinó només eficaços o no en funció de la seva qualitat, disseny i potencialitats. Serà el seu ús el que el farà instrument de bé o de mal. Doncs el mateix passa amb les idees, amb la tecnologia, amb les lleis...

Avui, impactat encara per l'espectacle de violència que he viscut en la repressió a Girona de la manifestació antifeixista que protestava per l'acte provocatiu de l'ultradreta he pensat molt en dos mitjans: la constitució que avui celebren i la policia.

Una constitució és un mitjà i un mitjà que se suposa serveix a un bon fi. Les constitucions són necessàries i cap estat modern pot prescindir d'aquesta llei suprema. Amb tot, la constitució també pot ser substituïda i així ho és quan es posa al servei dels interessos dels poderosos.

La constitució es degrada exagerant la importància d'un article (la unitat d'Espanya, per exemple) i menystenint-ne d'altres (el dret a l'habitatge, a la llibertat d'expressió, a l'economia al servei de tots...)

Si mai Catalunya esdevé un nou estat haurà de tenir una constitució. Alerta doncs, que per molt bé que la fem, si no tenim clar quina és la finalitat (la justícia i el ple desenvolupament de tots els ciutadans) serà una nova prostituta. La nostra prostituta, si voleu, però prostituta a la fi. De res no servirà una bona declaració legal si no desenvolupem dinàmiques de transparència, honestetat, maduresa, comunitat, fraternitat, justícia...

El mateix podem dir de la policia. Observant el desplegament tècnic, de coordinació, d'estratègia i control de la gent... penso a qui serveix tot això? Una bona policia la necessita qualsevol societat però no és bona per la seva preparació física i el seu equipament sinó per la seva finalitat. Si la policia no sap contenir sense agredir, si no sap discriminar un provocador d'un vianant, si no sap aplicar la força i exerceix la violència, és una policia ineficaç i dolenta ja que oblida la finalitat primera que és protecció de la gent i la garantia de la seguretat. La policia és dolenta quan qui la gestiona l'usa de forma partidista i interessada.

I això suposant que la policia està controlada, cosa que tampoc sembla clar. Dona la sensació que el cos policial té les seves pròpies dinàmiques i que té la tendència a oprimir sempre a qui qüestiona el poder.

Només una ciutadania madura i responsable podrà gaudir d'una constitució i una policia al seu servei. Si no, serem nosaltres qui estarem al seu servei com fins ara.

NATURALESÀ ÈTICA HUMANA

Hem sobreviscut perquè de dues interpretacions d'un fet desconegut ens inclinem sempre per la més amenaçant

Les paraules i rituals antics ens fascinen perquè idealitzem la llunyania en l'espai i el temps. Enyorem un inexistent paradís perdut

Creure que la vida et tractarà bé perquè ets bona persona és com creure que un tigre no et menjarà perquè ets vegetarià. (A. aa.)

El passat és un fum que tendeix per ell mateix a dissoldre's però ens obsessionem a densificar-lo i a carregar-lo feixugament tota la vida

Ho he sentit al bar: "fa més soroll un arbre que cau que tot un bosc que creix"

Només m'agrada la gent a la que jo agrado. Snif...

Jo soc les meves circumstàncies

M'insultava sense el meu permís i per això no m'ofenia.

Qui suportaria una pel·lícula sense enigmes, problemes o incerteses? Ningú! Com a guionistes de la nostra pròpia vida ho sabem prou bé!

Estava tan concentrat esforçant-me en estar atent que vaig caure en un forat.

Tenia tanta por que ni estant malament no volia canviar.

Si bé és cert que som miralls els uns pels altres, també és cert que tornem imatges deformades per les nostres pròpies deformacions.

Fa estremir veure com la majoria de coses que fem les fem perquè sempre s'han fet. Després ja busquem un per què (si algú el pregunta)

Defensem aferrissadament les idees que legitimen la nostra manera de viure

La nostra vida es configura a partir de pautes afectives i mentals des dels primers mesos de vida. No exercim cap control sobre la influència de l'entorn, tant natural com social, en nosaltres durant la primera infància. Ens limitem a viure i sobreviure seguint l'instint i els ensenyaments de les persones significatives que ens acompanyen.

No és fins a l'adolescència o més tard quan comencem a qüestionar-nos la vida que portem i a prendre decisions sobre el que fem i volem. Amb tot, podem afirmar que en general la vida que tenim ens és donada, és la conseqüència directa dels fets viscuts combinats amb la nostra personalitat i les circumstàncies.

La nostra ment té una qualitat intel·lectual que analitza en algun grau la coherència del que fem. La coherència és l'harmonització o unificació del que fem, sentim i pensem i atorga als humans una sensació de pau i equilibri desitjable. És per això que tenim sempre activat un sensor de coherència amb diferents sensibilitats segons les persones.

I és per aquesta necessitat de coherència que la nostra ment no para de manipular les dades que té fins que les presenta de forma unificada o coherent. La ment vol que tot quadri i sovint s'esforça més per fer quadrar les coses que per esbrinar com realment són. Recordem que l'objectiu del cervell no és la veritat sinó la supervivència. I qui es percep com a coherent té més possibilitats de sobreviure ja que actua de forma més unificada i integrada.

Clar que la sensació d'incoherència podria també motivar-nos a actuar, a sentir i a pensar diferent de com ho fem, però això no és el més freqüent. El més freqüent és que mantinguem una visió del món determinada i forcem els fets -siguin els que siguin- a ajustar-se a aquesta nostra visió. Seleccionem els exemples que ens donen la raó, apliquem els principis que ens recolzen, obviem allò que ens contradiu, filtrem dels esdeveniments les parts compatibles amb la nostra cosmovisió, trobem sempre les excepcions que ens convenen i els testimonis (si pot ser famosos, millor) que defensen el que nosaltres defensem.

Quanta energia que gastem en aquest constant exercici de doblegar la realitat per fer-la passar pel nostre tub o d'eixamplar-nos la boca fins que ens hi càpiguen les rodes de molí que ens autoadministrem... Però és un esforç necessari. Necessitem un món assequible, segur, comprensible, a l'abast...

Només quan entenem que no hi ha cap visió del món més encertada sinó més adequada al que som podem entendre que tant li fa sostenir una visió com la contrària. Ja no importa que sigui vertadera perquè la veritat no és criteri de validesa per a la visió del món sinó l'adequació. Si estem tranquils i contents amb la que tenim ens podem sentir ben satisfets... i enganyats! Però, què més té? No es tracta de la veritat, sinó de la felicitat, no? Contents i enganyats? Doncs, sí, exactament això és el que busquem quan defensem a capa i espasa una visió "vertadera" de la realitat.

I quan arribem aquí potser podrem inquietar-nos amb el dubte de si la felicitat és el darrer objectiu a aconseguir.

A l'univers li és exactament igual si et dediques a salvar el món o a fer solitaris. A tu no

Quina motivació tenim per viure? Per què ens aixequem cada matí i fem el que fem? Si ho preguntem a un animal ens dirà que tota la seva activitat està orientada a la supervivència i a la reproducció. Mentre percebi que té aquestes dues necessitats cobertes, l'animal es desconnecta fins que alguna de les dues perilla.

Els humans, però no en tenim prou amb això. Al menys no ara, en aquest moment evolutiu. Quan tenim la supervivència assegurada o fins i tot sense tenir-la, generem noves motivacions d'un altre nivell. Tenim idees, ideals, aspiracions que no són purament biològiques i que tendeixen a cobrir les necessitats bàsiques que han aparegut al llarg de l'evolució: pertinença, sentit de la vida, autorealització.

L'energia vital humana es mobilitza amb el desequilibri, amb la manca. Les noves motivacions evolutives (sentit, realització,...) tenen com a objectiu mantenir un desequilibri entre el que tenim i el que volem. Això genera un diferencial (una diferència de potencial com l'elèctric que dona lloc a l'electricitat) que ens manté actius, vigilants, energètics i per tant saludables i... vius.

A la genial pel·lícula de Matrix (que us recomano vivament) s'explica bé aquest model. Matrix és un programa informàtic que genera vides virtuals que són implantades als nostres cervells i que per això les creiem reals, quan vertaderament estem atrapats en una mena d'incubadores. És una magnífica paràbola de la consciència ordinària que prenem com a autèntica i un *remake* excel·lent del mite de la caverna de Plató. Per què les màquines ens tenen atrapats en aquests ous-incubadores? Doncs perquè aprofiten la nostra energia nerviosa per a alimentar-se elles. Ens necessiten vius, generant corrent elèctric i van descobrir que quan crèiem viure una vida interessant generàvem més energia. Allà es diu que un primer projecte Matrix inventava vides virtuals felices però van veure que això no generava cap mena d'interès en els cervells humans i deixàvem de produir energia. Aleshores van fer les vides complexes, plenes de problemes i objectius per tal que lluitéssim i ens esforcéssim i generéssim molta electricitat.

I així sembla que funcionem, tal com explica la metàfora! Com més dificultats més energia i més vitalment forts ens sentim. Si ho tenim tot fàcil, la vida se'ns desfà entre els dits.

Quina és la millor manera de generar projectes engrescadors? Doncs la manera humana és considerar que hi ha un projecte superior al nostre que requereix de la nostra col·laboració i al qual ens devem. Aleshores inventem una realitat divina o còsmica que té projectes, idees, voluntat, i que ens posa proves o espera que fem certes feines. Així apareixen els plans de salvació de les religions, les mitologies del sentit de la vida humana, el destí que cal accomplir, les fases que hem de superar com si fóssim personatges de pantalles en videojocs, les lliçons que l'escola universal ens planteja com si fos una gimcana de dimensions còsmiques...

Tan se val el que vulguis creure. L'important és que creguis alguna cosa que et motivi. Aferra't-hi, insisteix i pedala, pedala,... encara que només sigui per sentir-te viu. Et semblarà que ets bo, que treballes amb sentit, que ets útil... Si t'atures o t'ho plantejes, et pots deprimir. O sigui que del catàleg de coses a fer a la vida en tries unes: la independència del teu país, el manteniment de la teva família, l'ascens a l'empresa, el desenvolupament d'una ONG, la cura dels esgarriats,... el que vulguis! Només hauràs de mantenir la teoria que la sustenta... i podràs viure amb sentit fins a la mort.

L'univers, però no sap ni vol saber res d'això perquè "saber" i "volar" són coses humanes. És a tu a qui has de satisfer, no a l'univers. Per a mi tota aquesta situació planteja un parell de reptes importants: El primer és passar a deixar de dependre de les realitats superiors i admetre que som els únics generadors i destinataris de la nostra vida. En segon lloc descobrir que tot és una aparença, un somni, i que la vida és simplement un espectacle i nosaltres el seu únic i immutable espectador.

Carrego pes només pel plaer que sento quan el deixo!

El nostre cervell treballa amb l'oposició de conceptes. La nostra lògica és dual, una lògica de A i no A, d'1 i 0, de llarg i curt, dia i nit... De fet la nostra ment no pot concebre una qualitat si no coneix la seva contrària. No sabríem què vol dir "fosc" si no fóssim capaços de distingir "clar". I no només necessitem els contraris per a percebre sinó que fins i tot les qualitats oposades es construeixen una a l'altra. Diem que és obert el que no és tancat i a la inversa.

Cada cosa que coneixem es construeix pel seu contrari. El que és mort apareix per contrast amb el que està viu i això passa amb tot. L'oposició dels contraris és el que fa aparèixer la realitat. Per això Heràclit, un molt interessant filòsof d'Efes, dels segle VII aC. deia que "la guerra és el pare de totes les coses". Què vol dir això? Doncs que tot està en moviment, en canvi perpetu i que tot el que passa no és més que l'expressió d'una lluita entre contraris.

Es pot veure així. Si pensem en qualsevol moviment, ja sigui del mar, d'un ocell o d'un nen, és només un constant desequilibri, una oscil·lació entre un estat i el seu contrari. Les onades s'estavellen contra les roques i passen de braves a manses, l'ocell bat les ales amunt i avall, el nen riu i plora... tot és guerra o oposició de contraris. Diu Heràclit: "La malaltia fa bona i agradable la salut; la fam a la sacietat, el treball al repòs."

I això ho sap la nostra naturalesa. Potser no en som conscients, no volem o no podem pensar-ho o entendre-ho o acceptar-ho però és així. Valorem la companyia perquè coneixem la solitud. Fixem-nos que si no tenim el contrari d'un concepte no el podem valorar. Ningú de nosaltres no està content ni valora que té un cos sòlid perquè no coneix l'experiència ni pot imaginar tenir un cos líquid. Ara bé, si per algun motiu de la naturalesa els humans poguéssim patir una mutació sobtada que líqués el nostre cos i això fos traumàtic o mortal, estaríem molt contents i agraïts de ser sòlids, cosa que ara no valorem en absolut.

Sabem doncs, potser inconscientment, que per estar tranquils hem de conèixer el nerviosisme i que per estar contents hem d'haver estat tristos. Potser això ens ajuda a conèixer-nos una mica millor. No descartem que a vegades busquem una situació complicada o enutjosa només pel plaer d'assolir la seva contrària.

Una vida de plaer continuat que no inclogués dolor faria desaparèixer el mateix plaer. La desaparició dels contraris només es pot donar quan t'enlaïres per damunt les experiències duals i aconsegueixes el nivell de consciència no dual on només existeix la unitat del ser. Per això Heràclit afirmava: "El món és un de sol per als homes que estan desperts, però en el somni cadascú té un món propi."

Tots sobrevivim en un bosc inhòspit, ignorant que la guerra fa temps que s'ha acabat!

Segur que tots hem sentit històries de persones que s'han refugiat en paratges inhòspits per fugir d'una guerra i, perdut el contacte amb la resta dels seus veïns, no s'han assabentat que la guerra acabat. Viuen així, alguns molt anys, en una situació lamentable i estressant sense que hi hagi motiu objectiu per a tantes penalitats.

A part de ser una dramàtica imatge dels horrors de la guerra, el cas d'aquests fugitius perpetus de perills inexistents em sembla una metàfora excel·lent del que, segurament i en alguna mesura, ens passa a tots. M'explico.

Cada cop sabem amb més detall que la nostra personalitat es forja a la infància. L'extrema plasticitat del cervell, l'absoluta dependència que tenen els nadons humans dels seus pares i la increïble capacitat

d'adaptació (expressió de la intel·ligència) expliquen els constructes mentals que, molt precoçment, confegeixen els humans per tal de sobreviure.

Un nadó no entén ni pot entendre el món on viu. Un nadó sap que ha de posar confiança absoluta en els adults que el protegeixen. Un nadó prova estratègies que li facin la vida segura i quan les troba les fixa en els seus circuits neuronals. Aleshores viu d'això i cada cop li costa més canviar les estratègies. A un cervell li resulta més fàcil transformar la percepció de la realitat que canviar els seus esquemes interpretatius. Si per exemple, l'infant creu que el que fa la seva mare està bé, com és normal, i veu a la seva mare fer coses que sap que estan malament (perquè quan les ha fet ell així se li ha dit o perquè la mateixa mare li ha ensenyat), té un conflicte. Només es pot resoldre de dues maneres: o bé la meua mare fa coses dolentes i potser m'he de plantejar que és dolenta o bé la seva mare no fa coses dolentes i ha de negar la realitat del que està veient.

Doncs bé, resulta més fàcil la segona opció per estrany que sembli. La seva mare és bona però fa coses que en altre serien dolentes però en la seva mare no. Absurd? Incoherent? A qui li importa? Al nen, no! Pot sostenir aquestes paradoxes amb facilitat. El que no pot sostenir és que la mare sigui dolenta perquè això implica que ell està en perill i la supervivència està amenaçada.

No ens ha d'estranyar doncs que tants nens defensin els seus pares tot i saber que cometien abusos i ser ells mateixos víctimes d'aquests abusos.

El cas és que aquesta actitud protectora davant els fets conflictius ens ha salvat la vida de petits. Creixem i anem adquirint més recursos, noves mirades sobre el món, domini de la intel·ligència formal, autonomia en les relacions, control emocional... però potser no hem canviat aquesta actitud defensiva davant els conflictes. Mantenim l'actitud guerrera protectora, distorsionadora de la realitat tot i que la guerra ja s'ha acabat! Ja s'ha acabat la infància, ja no som dependents, ja no ens amenacen els perills de la infància però en el nostre inconscient, els monstres enemics encara ens espanten i ens protegeixen.

Som grans i encara pensem que hem de complaure els altres per ser estimats. Encara pensem que si ens mostrem tal com som no serem acceptats. Encara pensem que és millor evitar els conflictes que afrontar-los. Encara deleguem i abaixem el cap davant l'autoritat per tal de sentir-nos segurs... És a dir estratègies molt vàlides i necessàries en un moment de la nostra vida, acaben essent limitadores i patològiques quan som adults. La guerra ha acabat però no ens atrevim a sortir del nostre amagatall.

Va passar per fi l'autobús, però com que no anava on ell volia es va enfadar amb el conductor

Les coses simplement passen. Així de fàcil. Tot és com ha de ser i tot té una raó de ser. El fet que no coneguem aquesta raó no vol pas dir que no la tingui. El problema és que fem els nostres plans pensant com han de ser les coses i quan aquestes no resulten segons les nostres previsions ens enfadem.

Ens hauríem d'entrenar a esperar que les coses no surtin com volem. Ja sé que és estrany i potser pot semblar poc atractiu però considero que és una actitud sàvia. No ho controlem tot afortunadament i cada cop que ens sentim frustrats per no trobar el que esperàvem podem recordar la distància que hi ha entre el que és i el que voldríem que fos.

El primer pas potser seria entendre que aquesta dansa de "desencuentros" és el ritme de la vida. Aleshores, veient el fet natural què no coincideix el que vull i el que és, hauríem d'acceptar que ens hem equivocat nosaltres i no la vida. Si tiro una fletxa a la diana i no l'encerto, he errat jo i no la gravetat. Assumir això implica dues coses importants: en primer lloc que els altres són purs fenòmens als que no

podem atribuir responsabilitat sobre el meu estat d'ànim i en segon lloc que he d'aprendre a desitjar millor.

Tot això passa mentre estàs en l'estat de consciència ordinària. Quan accedeixes a la consciència testimoni personal pots veure clarament com les coses simplement passen (com deia al principi) i que el meu enuig i frustració és una cosa més de les que passen.

Obsessionats en la solució no veiem el problema

Pensava l'altre dia en el conte que vaig llegir fa temps, no sé si en un llibre d'en Bucay, d'en Coelho o algú d'aquests, que explicava la història d'un home que sortia de casa seva, trobava un gran forat al bell mig de la vorera i hi queia. L'endemà l'home va intentar recordar el forat però no ho va aconseguir i per tant hi va tornar a caure. L'endemà ho va recordar però hi va caure igualment. A l'altre dia va intentar saltar-lo però no se'n va sortir i ...cap el forat! Al dia següent, amb un pla ben concebut prepara un gran salt i quasi se'n surt, però torna a caure. A l'endemà amb l'experiència adquirida aconsegueix saltar el forat i arribar a la feina sa i estalvi. L'endemà l'home surt com cada dia de casa, veu el forat, travessa el carrer i va a treballar tranquil·lament per l'altra vorera.

Aquesta història em fa pensar en com d'obsessius podem arribar a ser els humans quan se'ns posa una idea al cap. Obsessionats per la solució, sovint oblidem reflexionar sobre el problema. És realment un problema? És un problema que cal solucionar? Poques vegades seguim aquests fils reflexius.

Hi ha problemes que no ho són. La mort, per exemple, no és un problema. És una realitat i cal acceptar-la com és. I com això moltes de les qüestions que veiem com a problemàtiques. Soc baixet, els meus pares em van abandonar de petit, no tinc creativitat,... això no són problemes, són circumstàncies. Les circumstàncies poden generar problemes però cal delimitar bé quin és el problema.

Hi ha problemes que no requereixen solució sinó només acceptació. Això costa més d'entendre, però sovint és així. Davant de determinades situacions tan raonable és intentar donar-hi resposta com abandonar-se a la vivència que ens porta la situació conflictiva. La manera com ho vius determina la validesa de la resposta. Tens un càncer terminal... pots seguir lluitant o abandonar-te serenament. Estàs sol i et veus gran... pot seguir buscant parella o gaudir joiosament de la solitud.

I encara pot ser que algunes vegades els problemes tinguin solució però no estiguin allà on la busquem. Com el senyor que queia cada dia al mateix forat. Sovint tenim respostes tan automàtiques que no sabem veure solucions més fàcils. Endut per un atac de ràbia he ofès algú. Pot sortir automàticament l'actitud de negar-ho o justificar-ho. Una resposta seria admetre-ho clarament i mostrar la nostra feblesa i error. No aconsegueixo seguir el règim per a aprimar-me; automàticament surt insistir en els esforços de la nostra voluntat. Un intent de solució alternatiu podria ser estar molt atent al que mengem i confiar en la saviesa natural de l'organisme. La meua vida és gris i no tinc gran estímul. Potser creiem que hem de buscar un objectiu o posar-nos fites. Doncs també podríem considerar el que fem diàriament com una activitat sagrada feta amb consciència i plenitud.

La vida és plena de sorpreses per als qui s'atreveixen a mirar el problema i qüestionar-lo abans de tirar-se de cap compulsivament a la recerca de solucions.

Tots tenim un Trump dins nostre

I no conec el senyor Trump personalment, però ara parlaré d'ell com si tot el que els mitjans de comunicació diuen i mostren fos l'autèntica naturalesa del nou president d'Usamèrica.

Podem creure, pel que sabem, que Donald Trump és una persona molt egocèntrica, que expressa de forma barroera i sense inhibicions els seus judicis, amb poca sensibilitat i que té una visió de l'home molt individualista.

Creu que cadascú ha de mirar per ell i que el món és una selva on han de sobreviure els més forts. Se sent amenaçat pels que no són com ell, ja siguin estrangers, d'altres ètnies o religions. Pensa que cal fer-se témer, que el respecte és la força i que el seu país és el millor.

Tot això correspon a un nivell d'evolució certament baix si es té en compte que correspon a una persona d'edat avançada i que ha ocupat llocs de responsabilitat dins la societat, però aquest nivell d'evolució baix (nivell egocèntric fronterer amb el nivell etnocèntric) és molt comú en moltes de les persones que l'han votat i són majoria al seu país.

Així doncs, l'autèntic problema que tenim és que la major part d'Usamèrica -i podem presumir que del món sencer- està en una fase molt poc evolucionada i respon a l'interès individual primari, a la por, la seguretat, la desorientació i la prepotència defensiva.

Aquest estat o estadi el coneixem tots perquè d'alguna manera, els que l'hem superat o lluitem per fer-ho, el tenim ben viu dins nostre. Hi ha, en una part més o menys profunda de nosaltres, un impuls a la supervivència egoista, un flux d'emoció reactiva a tots els que no són com nosaltres, però el tenim més o menys domesticat intentant superar-lo.

No el podem anul·lar mai perquè resulta útil en determinades circumstàncies i perquè està en el nostre ADN. Amb pràctica i voluntat el podem controlar i amb habilitat el podem sublimar i transformar la seva energia conservadora en transformadora.

Això no impedirà que sempre que posem atenció a nosaltres mateixos, si som sincers, podem escoltar les bravates del nostre Trump interior. Aleshores serà important que tinguem una alternativa a qui votar.

Les condicions de la moral són les estructures emocionals

Això es podria titular "moral transcendental" o "els a priori de la moral". No us espanteu que és molt més senzill del que sembla.

De fet la idea és tan bàsica com que sense emocions no hi ha moral possible. Aquesta és una hipòtesi que ara intentaré justificar.

D'entrada podem valorar un parell de conseqüències d'aquesta hipòtesi. Els psicòpates que són incapaços de sentir empatia no poden obrar malament. Ni bé. Els animals no tenen conducta moral o al menys els que estan en l'escala evolutiva per sota de l'aparició del cervell mamífer o mesocòrtex. Això no vol pas dir que el fet de tenir emocions impliqui moralitat perquè una cosa és que l'emoció sigui necessària per a la moral i una altra és que la impliqui. És condició necessària però no suficient.

Per què dic això? De fet només reproduïxo els emotivistes morals (Hume, per exemple) que són aquells que consideren que el bé i el mal s'aprecia amb el sentiment i no pas amb la raó.

Sabeu que la "mala consciència" (moral) és aquell malestar emocional que sentim quan fem el mal. Així creuen molts que discernim entre el bé i el mal. De fet quan Adam i Eva van menjar la poma famosa, van saber que era un acte dolent perquè van "sentir" alguna cosa, una vergonya, una incomoditat emocional. Per això van saber que era dolent. No pas perquè ho pensessin.

I és que discernir el bé i el mal amb el pensament és l'altra gran teoria ètica. L'intel·lectualisme moral és el seu nom i l'exemplifica Sòcrates per a qui el mal només és ignorància.

Tornant al nostre argument, afirmo -seguint a Spinoza- que els humans estem sempre inclinats al nostre benefici i que aquest es percep amb les emocions. Ens sentim bé quan assolim allò que necessitem i malament quan no.

I cal tenir en compte que necessitem ser acceptats i seguir unes normes o creences i per això sentim dolor emocional quan no fem allò que s'espera de nosaltres.

Ara bé, no és veritat que l'intel·lecte també hi té alguna cosa a dir en aquest judici de les nostres accions morals? Certament com tantes altres vegades, la visió sintètica és més completa.

He dit abans que ens sentim bé quan fem el que ens convé però en realitat hauria d'haver dit que ens sentim bé quan pensem o creiem que hem fet el que ens convé. I en aquest judici o creença és on té protagonisme l'intel·lecte.

Ell és el que construeix la realitat i li dona coherència. Dona orientacions i valora les preferències en funció del que pensa que ens donarà plaer o satisfacció. Un càlcul difícil que estem fent constantment i que implica multitud de variables. Perquè no és només el que penses i creus o el que sentis o que fas o el teu passat... també hi ha el nivell d'evolució en què estàs i l'estat de consciència que tens activat.

EL BÉ I EL MAL

Lluites contra el mal? Li dones força

Bona sort o mala sort? es va preguntar quan li va tocar la loteria. Bona sort o mala sort? es va preguntar quan li van dir que tenia càncer

No és que els homes bons facin el bé; és que el bé és allò que fan els homes bons (en el sentit d' "éssers amb bona qualitat humana")

El mal triomfa quan el bé no actua

Bo i dolent signifiquen convenient i inconvenient

Són éssers bons i corruptibles o dolents i redimibles? Segurament la cruïlla d'aquests dos camins

Cal que agraïm igualment el bé i el mal que rebem perquè mai no sabem quin és quin

Ens considerem bons quan no fem el mal i en realitat hauríem de considerar-nos dolents quan no fem el bé

Si fas una cosa bona però no et plantejes la seva finalitat última pot ser que estiguis fent una cosa dolenta

A vegades no fer el mal costa més que fer el bé. Per exemple, quan decideixes no comprar amb el preu com a únic criteri

Si el teu robot un dia se salta el programa i et salva la vida... és un bon o un mal robot?

Desitgem les coses perquè pensem que són bones o diem que són bones perquè les desitgem?

Que funcioni no vol dir que sigui bo

El criteri d'eficàcia sol ser un criteri d'ús. Si una cosa funciona tendim a repetir-la. Això evidentment, té la seva lògica però té també la seva limitació.

Quan davant un problema o una situació conflictiva repetim els mecanismes o procediments de resposta que ens han funcionat en altres ocasions és perquè ens conformem amb el resultat que donen. Això pot ser una resposta d'èxit però també pot ser una resposta de conformitat.

Si tenim mal de cap i ens prenem una aspirina és perquè considerem que ens ajuda però potser no pensem que ens estem tornant dependents de l'aspirina. Si quan algú ens provoca defugim el conflicte és perquè ho creiem millor que l'enfrontament. Ens estem perdent però l'oportunitat d'encarar la dificultat des de l'assertivitat i l'autoconfiança. Si sempre demanem ajuda no assolirem mai l'autonomia. Si som sempre autosuficients, mai no assaborirem la vulnerabilitat...

El cas és que massa sovint actuem de forma mecànica repetint allò que ens ha funcionat perquè pensem que si funciona és bo o ens convé.

Hi ha respostes que són habituals i repetides davant determinades situacions. I ho són perquè la nostra cultura les mostra com a més adequades. El fet que es repeteixin determinades respostes crea un camp mòrfic potent que fa que les persones ens veiem impulsades a actuar d'aquella manera. Crea, per dir-ho així, com una mena de patrons que ens conviden a ajustar-nos-hi. Per això moltes respostes socials com ara la venjança, la gelosia, la indiferència, l'engany o la corrupció tenen un gran poder de persistència degut, precisament a que porten temps "funcionant".

I moltes respostes a grans problemes tenen una història tan llarga i una càrrega de tradició acumulada tan gran que se'ns mostren com a desitjables. Però que sempre s'hagi fet així no vol dir que sigui la millor resposta. Pensem en el masclisme, en la submissió a la casta sacerdotal, en els manteniments dels exèrcits, en les estructures educatives... són respostes inadequades per als nostres problemes actuals, però hi ha en l'inconscient col·lectiu un aferrament irracional a la repetició i al que ha funcionat en altres moments.

I precisament en temps de crisi com els actuals és quan més es retorna al passat a la recerca d'aquestes seguretats perdudes. Desconfiats o decebuts de les respostes noves als vells problemes només se'ns acut tornar a les respostes velles pensant que coincidint en el passat trobarem la solució del present. Per això ara reapareixen creences antigues, tradicions quasi desaparegudes, remeis ancestrals, saviesa atàvica, models de vida pre-industrial...

Són coses que potser funcionen i segurament ens tranquil·litzen, però no ens permeten trobar les respostes noves que necessitem. Necessitem trobar respostes noves per a afrontar situacions noves. Sens dubte, una empresa que requereix coratge, gosadia i una certa dosi d'autoconfiança. En darrer terme prefereixo que sigui bo encara que -de moment- potser no funcioni que no pas que funcioni i no sigui bo.

Distrets amb la beneficència no ens adonem de la maleficència

Imagineu una societat que manté una lucrativa màquina de provocar terratrèmols que dedica unes engrunes dels seus guanys a una mísera reconstrucció. Seria com una pallissa que porta una tireta incorporada. O com uns torpedes que venen amb parell de salvavides incorporats. O com uns violadors que ofereixen algun preservatiu...

En tots aquests casos hi ha una injustícia estructural que passa desapercibuda perquè estem distrets amb un voluntarisme reparador. Aquesta és la situació que, al meu entendre, tenim a la nostra societat.

Estem vivim sota uns valors absolutament injustos: individualisme ferotge, acumulació avariciosa, consumisme, capitalisme, materialisme, competitivitat extrema,... i per tal de suportar aquest estat degradat i pervers en la distribució de recursos, la mateixa societat inventa la noblesa de la beneficència.

Les víctimes mai havien tingut tanta ajuda i solidaritat. Tothom està conscienciat que cal ajudar els que pateixen, però ens dediquem a la caritat reparadora en lloc d'atacar la causa.

La beneficència ha entrat en el mercat. Les empreses anuncien repartiment d'ajudes a causes solidàries com a part del seu marketing. Maratons a favor dels desvalguts, programes de ràdio i televisió per ajudar els necessitats, apadrinament de nens, campanyes de suport als marginats...

Tota una parafernàlia de solidaritat i germanor al servei de la bona consciència, per donar la sensació que lluitem contra el mal, però ens oblidem de mirar el mal cara a cara, a apuntar directament a l'origen de totes les injustícies.

Els nostres herois són la mare Teresa, els voluntaris del banc dels aliments, les ONG's,... però tot aquest esforç de compensació no fa més que consolidar la situació d'injustícia ja que ens oculta l'origen del mal.

El mal està en el sistema, en l'acceptació passiva i ingènua d'un estat de coses que facilita i promou la desigualtat. Són els valors els que han de canviar, són els principis mai qüestionats els que hem d'enderrocar. La riquesa és un mitjà, no un fi.

Cal que qüestionem clarament la desproporció d'ingressos (que mai hauria de ser més gran que d'1 a 10), la perpetuació de la riquesa per les herències, la facilitat dels rics per evadir els impostos, la preeminència dels valors materials, les conxorxes dels poderosos, les manipulacions de les elits financeres, el control econòmic del poder polític, la possibilitat d'enriquir-se des de càrrecs públics,...

I si no som capaços d'apuntar directament al cor de la bèstia, totes les petites i meritòries causes humanitàries no seran més que benintencionades còmplices de la injustícia que diuen combatre. Són el caramel que ens donen amb una mà mentre amb l'altra ens roben a plaer. La beneficència s'ha incorporat al sistema i d'aquesta manera el sistema rutlla com una seda.

El mal és una pasta feta d'ignorància, por i immaduresa

Sòcrates identificava la bondat amb la virtut i aquesta amb el coneixement. D'aquí es dedueix que la maldat és manca de virtut i per tant de coneixement. La ignorància està a l'arrel del mal.

Fa temps que em convenç aquesta idea i sovint la puc constatar en el dia a dia. Les persones fem sempre el que pensem que és millor, però per ignorància ens equivoquem a vegades. Pensem en qualsevol acte de maldat. Darrera hi ha un benefici per a qui l'exerceix. Potser un lladre roba i això direm

que està malament, però ell considera que està bé per als seus interessos. Falla alguna cosa, sí, però no és el principi de fer el que penso que és bo.

Què falla doncs? Segurament la incapacitat de considerar la posició de la víctima i potser també un estancament en una fase egocèntrica en la que l'única cosa que hi ha és el meu propi benefici. O potser estic atrapat pel nivell etnocèntric, aquell que considera que els meus -família, amics, compatriotes...- són més valuosos que la resta de gent i per tant, el seu benefici no pot ser evitat pel fet que altres pateixin.

Quant de mal es provoca al món en nom de les ideologies... Ja sigui el valor suprem de la pàtria que fa que s'enviïn milers de joves a la mort segura en una guerra, o creure't designat per Déu per a imposar el seu regne a base de bombes, tortures, humiliacions i opressió... O creure que el valor suprem és el diner i que tot està justificat per tal d'aconseguir-lo. En nom del benefici econòmic el mal s'escampa arreu en les seves diverses formes: injustícia, contaminació, desigualtat, pobresa, fam,...

I si els humans cometem tant de mal per culpa de les idees o creences, quina altra causa hi pot haver que no sigui la ignorància? Pot una persona sàvia matar per defensar un déu, oprimir els altres per salvar els seus o condemnar a la misèria una part de la societat per tal de mantenir la seva riquesa? Evidentment no.

La ignorància té una primera conseqüència: la por. La por és el dolor que anticipa el mal i quan el mal s'ensenyoreix de la nostra casa la por brolla abundantment en els nostres cors.

Les persones atemorides opten per més violència (contrafòbia), per la fugida o per la immobilitat o indiferència. Però cap incendi no pot tenir una bona fi si els bombers tiren benzina, fugen corrent o contemplen indiferents el seu progrés.

Atrapats en aquesta progressiva espiral d'ignorància i por, cal trobar un camí de sortida. A mi em sembla que el diagnòstic de la humanitat actual és: immaduresa. No estem encara prou madurs ni evolucionats per a afrontar els reptes que hem plantejat nosaltres mateixos.

La recepta, per a mi, no pot ser una altra que facilitar el creixement personal de tothom, treballar per la consciència de totes les persones des d'on són i on són fent que evolucionin a estadis més elevats de ser.

Hi ha moltes coses que es podrien fer al respecte i cadascú hauria de trobar el seu lloc en aquest gran anhel de la humanitat. Cada persona ha de ser responsable del seu propi creixement i de les accions que fa en favor del progrés col·lectiu.

Potser la més urgent de les contramesures que ara mateix se m'acut, és desplegar la raó crítica per a escapar dels enganys i mentides que ens envolten respecte al que cal i no cal fer. Hem de ser autònoms a l'hora de decidir què podem i què volem fer. I no fer res ja és fer molt.

El bé no és millor que el mal

Pot semblar estrany dir que el bé no és millor que el mal, però una simple constatació ens ho fa veure: a vegades escollim el mal. I quan escollim una cosa és perquè en aquell moment, considerem que és el millor que podem fer.

Pensem-ho si no és prou evident. En cada moment ens surt de fer les coses que més ens convenen o que creiem que més ens convenen. D'alguna manera es podria dir que tots estem fent constantment el

millor que sabem. Evidentment, moltes vegades ens equivoquem i fem coses dolentes per a nosaltres o per als altres, però en el moment de fer-les, són la millor opció de les que tenim.

Si fumem quan pensem que no ho hem de fer, o traïm un amic, o exercim violència sobre algú, aquestes coses, tot i que les valorem negativament i podem dir que són dolentes, són en realitat bones en aquell moment concret. Si no fos així no ho fariem.

Per desentrellar aquesta aparent contradicció hem d'entendre que hi ha dues accepcions o significats de les paraules bé i mal.

Per una banda signifiquen el que és correcte o incorrecte des del punt de vista moral o ètic i per altra banda signifiquen el que creiem convenient o inconvenient per a nosaltres.

Així podem dir que enganyar és dolent i ajudar els altres és bo, des del punt de vista moral, per exemple.

Direm però que és bo per a mi (o convenient) mentir quan la mentida m'ajuda, o que és dolent (o inconvenient) ajudar els altres quan això em perjudica, des del punt de vista d'allò que encaixa amb el que vull.

Un cop feta aquesta distinció, podem considerar que sempre els humans optem per allò que ens convé (o que creiem que ens convé) i a això ho considerem bo. Ara bé, les coses per les que optem, tenen una categoria o qualitat ètica que pot ser bona o dolenta (i moltes vegades és difícil de discernir). Per això fer el bé ètic no sempre és el millor o no sempre ens convé.

Segurament el que seria desitjable fora que sempre coincidissin els dos "bé", que sempre ens convingués fer el bé ètic, però això no passa i per això estem sempre en lluita amb nosaltres mateixos. Servituds de la llibertat. Aquest dilema constitueix la fibra bàsica de l'ésser humà com a ésser lliure i ètic.

Si no saps si és bo o dolent, és dolent

Si no saps si és bonic o lleig, és lleig. Si no saps si és verdader o fals, és fals. Si no saps si és bo o dolent, és dolent.

La plenitud ho omple tot. Aquesta perogrullada és la base del meu raonament. Quan la plenitud és captada pels nostres òrgans sensorials, apareix la bellesa. Quan la plenitud és captada pel nostre cervell emocional-social, apareix la bondat i quan la plenitud se'ns presenta a l'intel·lecte, concebem la veritat.

Podem definir la lletjor, la maldat o la falsedat com una mancança, com una incompletud, com una absència. Per això qualsevol experiència sensorial, emocional o intel·lectual que no sigui completa ens aboca al dubte. És bonic? És bo? És verdader?

El sol fet que ens ho plantegem ja ens indica que estem en la ignorància. El dubte, tot i ser el nostre estat natural, és un estat d'ignorància. Tot el mal, tota la falsedat i tota la lletjor del món ve de la ignorància.

Precisament perquè no vivim en un estat de consciència que ens permet captar l'absolut de les coses, ens resulta difícil percebre'n la seva perfecció. Limitats a una part del tot, no veiem el que realment és i per això aquesta part no pot reflectir la plenitud de la bellesa, bondat i veritat que tot té.

Només transcendint l'estat ordinari de consciència i assolint un altre estat de contemplació o de presència serena podem veure la veritat, la bondat i la bellesa que hi ha en tot. I quan això ens passa, no dubtem...

Sempre triomfa el bé. Perquè el combat no és entre el bé i el mal sinó entre dues formes d'entendre el bé

Ningú treballa pel mal. Tothom vol el bé. Tothom creu que el que fa és bo, fins i tot si el que fa és una cosa dolenta. Potser algú mata a un altre, però ell dirà que això és bo perquè és un acte de justícia o de justa revenja o de catarsi psíquica.

Sempre fem el bé. Sempre fem el que pensem que és millor. I sempre trobem una explicació per a justificar el que fem. Hi ha gent que es declara dolenta, que proclama la seva maldat, però ho fan de manera que ja es veu que n'estan orgullosos. D'alguna manera el mal que obren és una forma bona d'afirmar-se.

Potser quan jutgem les nostres obres passades som més condescendents i som capaços de dir que vam fer malament i que estem penedits, però el mal passat ja no existeix i només existeix l'actual penediment que és, com no pot ser d'una altra manera, bo.

Això pensava jo l'altre dia quan em feia conscient amb un cert disgust de com hi ha tanta gent honesta, intel·ligent, culta i de bona voluntat que defensa coses sobre el procés d'independència que a mi em semblen abominables.

Això em descol·loca, ho reconec. M'agradaria que els que no pensen com jo fossin estúpids, malvats, perversos o dèbils mentals, però això només passa en molt poques ocasions. Quantitativament, passa tantes vegades com el fet contrari: que els qui pensen com jo ho fan des de la ignomínia.

Així que això que jo veig tan clar i que em sembla tan injust, és considerat just i adequat per persones intel·ligents i ètiques? Com puc resoldre això? Jo vull ser bo i lluitar contra els dolents. Però si tots tenim el mateix punt de raó, però aplicat a causes oposades, com puc fer prevaler el meu punt de vista?

I acabo pensant: si jo tingués el mateix passat que ells, la mateixa mentalitat, la mateixa informació, la mateixa formació moral o nivell ètic... pensaria com ells. En efecte, tan obvi com inútil.

No hi ha doncs criteris per a distingir unes veritats d'altres? Totes són igualment vàlides o igualment reals? Qui pensa que les dones són inferiors als homes tenen tanta raó com els qui pensem que hi ha igualtat essencial humana? Els qui defensen la tortura són igualment morals que els qui n'abominem?

Aquest és el fons del debat. Dues línies d'investigació al respecte:

Si els teus principis ètics estan al servei de tothom i no només d'uns quants, si allò que defenses creus que té validesa universal, aleshores estan més a prop de l'excel·lència ètica que si només són vàlids per a pocs casos i tu estàs sempre a la part que té raó.

Tots som responsables només de fins a quin punt qüestionem el que creiem. Si ens dediquem a enfortir i encastellar el nostre pensament negant-nos a considerar altres maneres de veure-ho estem evolutivament per sota dels qui es replantegen les seves posicions, busquen la forma de contrastar-los i cauen en el dubte i la incertesa.

Independentment de quin sigui el contingut del seu pensament.

El mal és el bé que fan els que estan en altres nivells d'evolució moral

Hi ha tres moments o tres nivells d'evolució moral segons Kohlberg. Al primer, nivell egocèntric, el bé és allò que em beneficia a mi. Al segon, més evolucionat, el bé és el que beneficia als que jo estimo o valoro. S'anomena nivell etnocèntric. I al tercer, el bé és el que beneficia a tothom per igual. És el nivell monocèntric.

Hi hauria molt a comentar sobre aquesta classificació dels nivells d'evolució, però ara l'assumiré com a tesi per a explicar el que pretenc.

Tothom fa el bé sempre. Sempre fem el que pensem que està bé, encara que fem coses que després o abans pensem que estan malament. En el moment present sempre optem per la millor opció de les que tenim i sempre creiem que és el que hem de fer, o sigui el que és bo. Fins i tot quan algú perjudica expressament a algú altre, tot i que pot admetre que és una mala acció, ell ho fa perquè creu que està bé en aquell moment.

Aquest tema l'he desplegat més extensament a l'entrada titulada: "Sempre triomfa el bé perquè el combat no és entre el bé i el mal sinó entre dues formes d'entendre el bé"

Ara només volia extreure les aplicacions d'aquest principi o tesi. Recordem que les persones egocèntriques (les de "primer jo") sempre busquen el seu propi bé. Les etnocèntriques (les de "primer els meus") busquen el bé dels qui estimen o valoren i el monocèntric (els de "primer tots" o "tots igual") busquen el bé de totes les persones independentment de qui sigui i de les condicions o circumstàncies que tingui.

Imaginem alguns exemples per a il·lustrar això:

Egocèntric troba malament el que un etnocèntric troba bé

Els "primer els meus" troben bé ajudar, sacrificar-se o defensar als que estimen o amb els que s'identifiquen. Un "primer jo", trobarà malament aquest sacrifici pels altres (donat que no hi treu guany personal) i segurament s'excusarà o buscarà la manera de satisfer-se a ell mateix, cosa que per a ell està bé.

Egocèntric troba malament el que un monocèntric troba bé

Més clarament encara un "primer jo" trobarà malament el que per a un "primer tots" està bé. Un "primer tots" pot fàcilment defensar la renda bàsica universal donat que és un reconeixement de la igualtat de drets de tothom. Un "primer jo" segurament ho veurà malament perquè argüirà que cadascú s'ha d'espavilar per ell mateix. Creu que ell té dret a usar els recursos de què disposa (segurament privilegiats) per a acaparar més riquesa.

Etnocèntric troba malament el que per a un monocèntric està bé

Uns immigrants il·legals arriben al teu poble sense les necessitats bàsiques cobertes. Un "primer els meus" trobarà malament que un "primer tots" defensi que se'ls donin ajudes, perquè per a ell el que està bé és afavorir als seus, als autòctons i si donem ajudes als estrangers estem perjudicant als de casa (o sigui "els meus")

I així veiem com percebem el bé i el mal en funció del nivell d'evolució moral en què estem.

No n'hi ha prou amb fer el bé. S'ha de fer bé!

Hi ha un epitafi anònim que diu: "*Aquí yace un hombre que hizo el bien e hizo el mal. El mal lo hizo bien y el bien lo hizo mal.*"

Doncs això. Que bé i mal són paraules que tenen com a mínim dues accepcions que convé que analitzem per a entendre què vull amb el títol d'aquest escrit.

Podem entendre fer "bé" com a fer el que és correcte, en sentit moral o pràctic i també podem entendre fer alguna cosa "bé" com a fer qualsevol cosa amb habilitat i encert.

Així hi ha coses que estan bé o malament i que poden ser fetes de bona o de mala manera.

Algú potser dirà que està "bé" ajudar al necessitat, esforçar-se, estimar,... En aquest sentit una persona bona seria una persona moral. En el segon concepte, direm que una persona és bona quan fa les coses encertadament. És bo disparar, jugant o enraonant vol dir que ho fa amb habilitat. i no estem dient en cap cas que les accions fetes (disparar, jugar o enraonar) siguin bones o dolentes.

És diferent quan diem que en Messi és molt bo que quan diem que Gandhi era bo.

Per això podem fer coses bones mal fetes (donar una almoina a un pobre potser és bo en sentit ètic però pot estar mal fet -si es fa amb orgull o donant-la a algú que s'ho gasta en coses que el perjudiquen). Igualment pots fer coses dolentes de molt bona manera, com ara assassinar algú amb encert i precisió o torturar amb habilitat.

I és que el debat ètic sobre quines coses hem de fer s'ha de complementar amb el debat tècnic. No n'hi ha prou amb fer el bé, s'ha de fer de forma eficaç.

Moltes polítiques o programes socials són "bons" en el sentit de positius i justs, però la seva execució pot ser tan poc hàbil -dolenta- que pot generar més mal del que hi havia abans. En alguns casos d'acollida dels immigrants, de les polítiques d'igualtat a les escoles, de la protecció de menors, de la seguretat ciutadana,... veiem sovint com la mala pràctica arriba a perjudicar els qui es pretén ajudar.

I és que una cosa bona feta malament és una cosa dolenta. Per això no n'hi ha prou amb bona voluntat. Només a partir de l'eficàcia tècnica podem plantejar-nos si el que ens proposem és bo èticament parlant. Hem d'operar aquest senyor? Si no considerem i valorem qui i com l'operarà, la pregunta no es pot respondre. Només quan tinguem garantit el personal cirurgià i els mitjans, podem ponderar amb criteri ètica si convé o no operar-lo.

El bé absolut és insuportable!

Per poc que pensem veurem que això és una obvietat. Que tot vagi bé i surti tal com volem és insuportable. Veia l'altre dia un episodi d'una sèrie ben antiga (La dimensió desconeguda) en la que un gàngster mor i és conduït a un lloc on tots el seus desitjos es fan realitat.

Al final, cansat de ser admirat per les més belles dones, de guanyar sempre a la ruleta i de que tot li surti com vol es desespera i crida "Jo no vull aquest cel!!!" El seu guia d'ultramort, estranyat li diu: "Això no és el cel. Això és l'infern!"

I és ben bé així. No hi ha res pitjor que no tenir res a fer, res a desitjar, res pel que patir, pel que esforçar-se, pel que lluitar... La dificultat és el motor de les nostres accions. Tot el que ens motiva és el que no tenim! Estimem doncs, allò que no tenim!

Quan veiem que això és així, entrem en una paradoxa. O sigui que volem que les coses vagin bé però no massa? És ben estrany! Volem i necessitem un punt just de mal, de dificultat, d'imperfecció. I quin és aquest punt? Qui el pot fixar?

Ja deia Heràclit que "la guerra és el pare de totes les coses" volent dir que de la dificultat i de l'oposició en neix tot el que coneixem.

El mal absolut és insuportable i el bé absolut també. Necessitem doncs, la justa mesura aristotèlica de bé i de mal. No convé doncs que ens queixem massa quan ens esdevé el que no ens agrada. En tot cas, quan maleïm els déus o els implorem ajuda hauríem de desitjar un punt moderat de bé. "No aparteu massa aquest calze", "doneu-me força salut", "feu que tingui abundància però no excessiva", "que em vagin les coses bé una estona i una altra, no tant..." En fi, tot allò que normalment ja ens ve de natural sense necessitat de demanar-ho...

VALORS

He vist uns vells jugant a parxís. Per un moment he pensat si hi hauria una cosa més important al món.

Diuen que és molt important llegir i jo dic que depèn del que llegeixis.

Tot és "entusiasmant" fins que no descobreixes en l'entusiasme la més subtil forma d'engany.

La vida és una mudança.

Viure és fàcil. Viure bé difícil

M'agradaria que les banderes que exhibim orgullosos fossin les dels nostres valors i no les dels nostres països.

Tots som Quixots, éssers heroics i ridículament fidels a la llegenda que hem construït

Era tan mediocre que no tenia ni un enemic.

Veritat, bondat i bellesa són la mateixa cosa vista amb l'intel·lecte, el cor o els ulls.

Amb esforç no es pot adquirir l'autèntic coneixement i sense esforç és impossible adquirir-lo.

Que una persona doni la vida per a una idea no atorga cap valor afegit a la idea

Sé que és un tema delicat i que si no afino molt corro el risc de ser malentès, però considero que és una qüestió important i per això el tracto.

Hi ha una frase famosa que diu que no hi ha cap idea per estúpida que sigui que no tingui un gran filòsof que la defensi. Doncs fent un paral·lelisme crec poder afirmar que també hi ha poques idees per les quals algú no hagi donat la vida. L'anàlisi o la valoració de les idees que han justificat que alguna persona es mati per elles no hauria de considerar aquest fet com un valor.

Ja sé que és molt freqüent admirar les persones que donen la vida per les seves idees però em sembla que aquesta admiració és un xic irreflexiva. Hi ha persones que han donat la vida per la seva religió (màrtirs de tota mena, des dels primers cristians fins als darrers suïcides islamistes) i això no fa que aquesta religió sigui millor ni pitjor. Hi ha persones que han donat la vida per tots els règims polítics des de la dictadura fins a la democràcia i segurament direu que uns són més dignes que els altres i, estant-hi d'acord, haurem d'admetre que el valor de la democràcia per damunt de la dictadura no ve del fet que hi hagi més gent que es mati per ella. Hi ha persones que es maten pel seu guru, pel seu emperador, per la seva pàtria, per l'amor del seu estimat/da, per la seva causa... i cada cas serà diferent.

Les idees s'han de valorar per elles mateixes, per la seva coherència, idoneïtat, conveniència, pels valors que manifesten,... no pels sacrificis que han acumulat. De fet algunes de les idees més aberrants de la història tenen el trist privilegi de tenir el major nombre de màrtirs.

I és que a l'hora de valorar els actes de lliurament de la pròpia vida a una idea cal tenir en compte diversos factors. Descartem els actes de suïcidi desesperat com els d'alguns afectats per les hipoteques aquí a Espanya. Són fets terribles però els hem de jutjar molt diferentment dels casos en què la pròpia mort és el resultat d'una intenció "didàctica" o de denúncia. Per què? Doncs perquè no són actes voluntaris sinó fruits de la injustícia o de la mala gestió psicològica dels afectats.

A mi em sembla que en els casos de les persones que donen la seva vida per una idea hem de considerar bàsicament les persones i les circumstàncies per damunt de les idees. Perquè totes les idees que alguns defensen amb el propi martiri altres les defensen amb actituds ben diferents i amb la mateixa legitimitat. Una idea no es pot valorar pel fet que els seus defensors morin per ella. Quan algú opta per matar-se o deixar-se morir en una vaga de fam, per exemple, ho fa en un context i amb una finalitat. Gandhi va fer 17 vagues de fam i la seva persona i les finalitats que anunciava deixaven molt clar quin era el valor defensat, un valor que amb la seva vaga quedava assenyalat com a urgent i important, però que no afegia a la causa cap argument ni cap nova força.

I no parlem ja dels casos en què no es tracta tant de manllevar-se la pròpia vida com de perjudicar al màxim els altres, com ara els suïcides islamistes o el terroristes. És evident que aquí no hi ha amor a una idea sinó odi a unes persones o utilitat estratègica. Tampoc podem confondre-ho amb els actes en què algú dona la vida pels altres, un cas semblant però a la inversa dels suïcides terroristes. Els bombers de l'11S o de Fukushima van donar la vida per les seves idees sobre què significa ser un bomber, idea que inclou, segons sembla, el risc i l'entrega de la pròpia vida per salvar la dels altres. I certament aquesta "idea de bomber" (i perdoneu la broma) és molt noble. Afinant, jo diria que no van donar la vida per la idea, sinó per les persones.

Una persona que dona la vida per una idea ens dona una informació i fa brillar aquesta idea però no li afegeix valor. Pot estar equivocat, o ser un fanàtic, o una persona incapaç de gestionar la frustració,... però també pot ser el contrari. En tot cas són accions difícilment censurables. Convé però que aquests fets impactants no tenyeixin emotivament les idees que hi ha en el seu origen com sol passar.

Donar la vida per una idea, difícilment és heroic al meu entendre. I si ho és difícilment és necessari. A mi em sembla que és una circumstància que pot ser justificada en situacions molt concretes i extremes. Temo també que de la justificació del propi sacrifici a l'altar d'una idea es pot passar fàcilment a justificar el sacrifici d'altres persones (no voluntàries) en el mateix altar.

Valorem doncs les idees independentment del nombre de persones que morin per elles i el sacrifici de les persones independentment de les idees que diuen defensar. Veurem aleshores que tant les idees com el sacrifici només ens resulten acceptables quan comparteixen el nostre sistema de valors. Una pista molt clara.

Era una mala persona amb molts valors...

Els valors estan de moda. Educació en valors, valors de la ciutadania, economia basada en el valors,... són expressions i sentiments cada cop més freqüents, com si hi hagués una demanda de valors humans per contrarestar la competitivitat, la freda eficàcia o l'individualisme que impera en el nostre sistema social i econòmic.

Però a mi fa temps que em volta pel cap que això dels valors és molt relatiu i que no podem "valorar els valors" en ells mateixos. Exemples:

Direm que és un valor "esforçar-se", però ho valorarem en un lladre que s'esforça per robar com més millor? I també podríem considerar un elogi dir d'algú que "manté la calma i la claredat d'idees en situacions complicades", però què passa si imaginem aquesta calma i claredat en un terrorista o un violador? També he sentit elogiar algú dient que "encaixa els cops amb enteresa i optimisme traient forces de flaqueza..." i he tornat a imaginar el meu terrorista insistint amb optimisme en el seu pla per matar innocents.

I el mateix em passa quan sento els mots...

"coherència" (serà la d'un dictador que es creu un Déu i és molt coherent amb aquesta idea?)

"constància" (la dels escorxadors d'Auswitch?)

"paciència" (la d'un sàdic esperant la seva víctima?)

"tolerància" (la d'una societat que tolera les barrabassades de certs grups ètnics o ideològics que perjudiquen persones innocents?)

"solidaritat" (la dels amics d'aquell brètol que va llançar un plàtan a l'Alves?)¹

"fidelitat" (la dels sequaços al seu tirà?)

"prudència" (la dels cascs blaus de l'ONU holandesos que van assistir impassibles al genocidi a Srebrenica?)²

"perseverança" (la dels fanàtics de l'Estat Islàmic a l'Irak que no pararan fins sotmetre tothom? Quin gran exemple de perseverança...)

"valentia", "confiança en un mateix", "audàcia", "camaraderia", "enginy"... aneu pensant.

Fins i tot en el cas més recent de l'expresident Pujol, podríem ben dir que va ser un home de valors. I va predicar amb l'exemple! Parlava sempre de l'esforç, de la tenacitat, de saber aprofitar les oportunitats històriques, de la intel·ligència, de la constància, de l'amor a la família, de la fidelitat als amics... I tot

¹ Faig referència a la campanya de suport a un seguidor racista del Vila-real que va tirar un plàtan amb afany ofensiu al jugador Dani Alves. El seguidor ha estat expulsat del club de per vida i ha rebut la simpatia i la solidaritat de molta gent. Puc afegir que Alves es va menjar tranquil·lament el plàtan i que va rebre el suport de la majoria del món de l'esport.

² La matança de Srebrenica, també coneguda com a massacre de Srebrenica o genocidi de Srebrenica, es produïa el juliol de 1995 amb l'assassinat de com a mínim 8.000 homes bosnians,[7] des d'adolescents fins a ancians, a la regió de Srebrenica a Bòsnia i Hercegovina per l'Exèrcit de la República Sèrbia sota el comandament del general Ratko Mladić i seguint les ordres polítiques de Radovan Karadžić. Els cascos blaus holandesos van entregar 300 bosnians que van ser executats pels serbis.

això ho ha fet... no sé si en tots els àmbits de la seva vida però sembla que sí ho va practicar a l'hora d'enriquir-se!

I és que no se m'acut cap valor que no pugui ser un gran defecte si canviem les circumstàncies.

Aleshores, què seran els valors? No existeixen? Per a mi els valors són mitjans per aconseguir un fi i són les finalitats les que tenen un valor absolut mentre que els mitjans seran bons o dolents en funció de la finalitat que busquen. Un ganivet és un mitjà. Serà bo si talla el pernil i dolent si apunyalà el veí. El mateix passa amb els valors.

En conclusió: crec que el tema dels valors està mal enfocat. No hem d'educar en valors sinó en finalitat. Hem d'educar-nos per a descobrir quines són les nostres finalitats a la vida. Són elles les que ens donen sentit. (Justament ahir comentava com som nosaltres els dissenyadors d'aquestes finalitats) Elles són les que podran ser jutjades com a bones o dolentes. No dic que sigui un judici fàcil però es podrà fer amb menys ambigüitat que amb els valors.

I aleshores apareixerà un altre debat. Un cop tinguem les finalitats, tots els mitjans per aconseguir-les estaran justificats? Crec que no. Al meu entendre una finalitat de la vida és usar els mitjans correctes per assolir els objectius adequats.

Per què en diuen felicitat quan volen dir submissió?

En el debat inacabable de què és i què no és la felicitat sovint hem de passar per la fase de distingir-la d'altres fenòmens amb els que sovint es confonen. El més clàssic és el d'identificar la felicitat amb la ignorància. Hi ha qui diu que només són feliços els ignorants i això no crec que es pugui afirmar rotundament però és evident que moltes persones ignorants es defineixen com a feliços i que no voldrien fer res per sortir d'aquest estat.

Avui voldria parlar d'una altra "definició" de la felicitat que no és tan popular com l'anterior però que, al meu entendre, està molt més estesa. El cas és que jo crec que moltes persones identifiquen l'estat de felicitat amb el de la submissió.

Per a molta gent ser autònom és una tasca no només feixuga -cosa que tots hi estaríem d'acord- sinó insuportable. Haver de fer-se responsable de les pròpies decisions, assumir els teus errors, ser l'arquitecte de la teva vida i el teu propi creador és considerat per a molts una autèntica desgràcia.

Per què? Doncs perquè aquest exercici d'autoempoderament exigeix assumir riscos, tenir autoconfiança, alinear la teva energia física i psíquica a un objectiu que és la persona que vols ser i tot això és una feina que no sempre comporta recompensa immediata. Amb tot, aquesta és al meu entendre la nostra feina.

La situació contrària, és a dir, la de ser un obedient i submís seguidor de les ideologies i doctrines dels altres et dona una sensació de pau i benestar fruit de la manca de conflicte amb tu mateix. No et qüestionen res perquè tampoc has decidit res. Amb fe tossuda i obstinada però lliure de conflicte, repeteixes els mantres que t'han dictat i obeeixes sense cap mena de crítica. Això et porta a un estat de placidesa emocional que molta gent confon amb la felicitat. (I segons com definim la felicitat, pot ser que ho sigui)

En tot cas hi ha massa indicis que aquesta postura està molt consolidada entre nosaltres. La cosa no és nova. Ja Diògenes el cínic al segle IV abans de Crist s'oferia "cínicament" (mai tan ben dit) als ciutadans com a amo. S'oferia a fer-los d'amo a canvi d'un bon sou. I no errava la proposta perquè el que molts

volen és un amo, algú que els alliberi de la tasca de decidir. Hi ha qui té com a amo la religió, o la política, o la ideologia social, o una teoria psicològica, filosòfica,... tant se val. El cas és que algú ens digui què hem de fer.

El paradigma d'aquest fenomen és la religió dels musulmans. De fet "musulmà" vol dir "submís" i la directriu d'acció bàsica és obeir sense qüestionar fins a les darreres conseqüències. Lamentablement no cal que m'esplaiï sobre els nefasts efectes que pot tenir una posició vital com aquesta.

El controvertit filòsof Houellebecq exposa a la seva darrera novel·la "Submissió" (en la que relata una societat francesa del futur proper convertida a l'islam) la tesi que la submissió és una via directa a la felicitat. Pot semblar inversemblant però veient com som d'addictes a tota classe d'ideologies que ens diguin el que hem de fer resulta molt raonable pensar-ho. La gent vol felicitat, al preu que sigui, ni que sigui al preu de vendre's l'ànima, que això és el que fan els qui renuncien al seu poder creador.

El millor do és el do de saber el teu do

FEB

23

El millor do és el do de saber el teu do.

Dos exploradors perduts al mig del gel polar aprofiten les darreres espurnes d'un foc que han mantingut viu cremant tot el que no els era necessari. Un cop apagada aquesta exigua font d'escalfor només els espera la mort... De sobte, un d'ells es revifa i tot animat pregunta al seu company:

- Ei! Encara tens la vareta màgica que ens va donar la fada?

- I tant! No ho recordava -diu l'altre. Encara no ho tenim tot perdut...

I posant-se la ma a la butxaca treu una vareta màgica de fusta i la tira a la foguera. Aquesta crema dos minuts més i finalment es moren.

Aquesta seria una paràbola que il·lustra com la ignorància pot arribar a ser cruel a vegades. Potser tenim a les nostres mans la salvació i la desaprofitem perquè som incapaços de valorar o de saber usar allò de què disposem.

I és que tots tenim un do. Alguna cosa hi ha en nosaltres que, pels motius que sigui, té més preeminència, alguna qualitat que hem desenvolupat o algun do que hem rebut. Saber usar les nostres potencialitats és, no només un deure vital, sinó la millor forma de gaudir d'una existència plena.

Massa sovint els dictats de la societat ens han sotmès i ens han obligat a treballar o a desenvolupar activitats que no ens agraden especialment o per a les quals no tenim una especial habilitat. Ho fem empesos pel prestigi social que tenen, per les expectatives dels pares o per les tradicions i usos que ens permeten homologar-nos amb els nostres congèneres.

Necessitem començar a reconèixer la nostra especificitat. No som com tothom. En alguna cosa som més hàbils, millors que els altres. Això no vols dir que siguem persones més valuoses o que tinguem més dignitat humana. Tots som iguals en essència però tenim dons diferents.

Qui sap ballar ha de ballar. Qui sap dirigir ha de dirigir. Qui sap escoltar, curar, protegir, servir, produir, vetllar,... ho ha de fer, no només com un deure envers la comunitat sinó com un deure envers ell mateix.

Només amb la suma dels nostres dons particulars podrem constituir una societat prou diversa i unificada. Tots iguals en la nostra peculiar diferència.

Hem d'aprendre a escoltar aquella veu que ens diu "sigues tu". Quan gaudeixes fent alguna cosa, saps que allò és per a tu. Un conegut refrany diu "fes allò que t'agrada i no hauràs de treballar mai més". En efecte, aquí "treballar" significa esforçar-te contra la teva voluntat, contra la teva naturalesa, allò que massa sovint hem hagut de fer empesos per la incapacitat de saber escoltar-nos.

Identifiquem bondat amb consciència tranquil·la, honestat i coherència. Per això necessitem la maldat!

Diuen els clàssics que només hi ha tres béns absoluts: la veritat, la bondat i la bellesa. Jo crec que aquests tres absoluts es vinculen a tres de les principals dimensions humanes. De fet, crec que existeixen i s'han desenvolupat a partir de l'aparició dels òrgans i funcions que les possibiliten.

El nivell físic, corporal, fonamenta la bellesa i el nivell intel·lectual, racional, la veritat. Avui vull parlar, però de l'emoció i el bé.

El nivell emocional, mamífer, gestionat pel mesocòrtex es construeix a partir de les emocions, els sentiments i les relacions. La plenitud que dona l'equilibri anímic i la intel·ligència emocional són el patró de la bondat. Sabem que fem el bé perquè tenim la consciència tranquil·la, sense pertorbació, amb una serenitat i un equilibri que voldríem tenir sempre. I de fet això és el que busquem.

L'emotivisme moral, teoria defensada per Hume, crec que està abastament assumida. Més enllà que hi hagi principis deontològics i morals relativistes, cognitives o teleològiques, tots els plantejaments incorporen el fet que un cop assumit el bé, els humans experimentem un estat de pau interior i de plenitud... és a dir un estat emocional positiu.

De fet, la imatge del bé és sempre una imatge de pau, de placidesa molt propera a la felicitat.

Ara bé, el fet que quan fem el que creiem que hem de fer estiguem feliços i sentim que fem el bé és un problema!!! Per què? Doncs perquè en cada moment de la nostra vida pensem que hem de fer coses diferents en funció de la fase evolutiva que vivim.

La consciència moral d'un adolescent li dicta determinades accions com a desitjables però quan madura entén que hi ha opcions millors. Això ens ha passat a tots per poc que hi pensem. En cada moment de la vida entenem la realitat de forma diferent. Normalment evolucionem i anem superant estadis.

Quan era jove creia que mentir era dolent i quan vaig créixer vaig veure que no. Abans creia que anar a missa era un acte intrínsecament bo i després vaig pensar que no. Hi ha tantes coses que han canviat la valoració ètica al llarg de la meua vida... per sort!!!

Si no canviem les nostres valoracions, si mantenim els codis ètics de quan érem petits o dels darrers 10 anys, podem estar segurs que estem estancats!

Ara bé, com canviem i com ens motivem per a créixer? Doncs amb el mal. El mal s'imposa en determinades situacions de la nostra vida i ens fa mal. Ens sentim culpables quan fem coses que pensem que no hauríem de fer... Però l'experiència de fer coses que no són bones (segons la valoració d'aquest moment) ens dona l'oportunitat de viure noves experiències ètiques i de poder superar la rigidesa fanàtica dels codis ètics que ens han imposat.

Sort de la maldat quan he sigut deshonest amb mi mateix i he fet coses que van contra els meus principis perquè m'ha permès refer aquests principis. De fet crec que som deshonestos amb nosaltres mateixos impulsats per una intuïció profunda que ens mena al creixement o per una rigidesa que ens frustra.

És dolorós canviar de principis ètics però més dolorós és mantenir els mateixos per incapacitat crítica o per por. De fet el pecat i el mal es presenta en moltes religions com l'orgull del que abandona la llei divina (la que Déu ha imposat) per fer-se autònom i amo del seu propi destí. Adam i Eva ja van incomplir el manament de l'obediència i es van atrevir a pensar pel seu compte oposant-se a la voluntat... del mateix Déu!!!

I encara que et venguin que l'autonomia ètica és orgull i que ens hem de sotmetre a la natura, a la llei còsmica, a l'univers, a Déu o la tradició... cal ser dolents i saltar-nos aquestes lleis inventades per a esdevenir lliures. Si no ho fem el càstig és la paràlisi, la submissió i la pèrdua de la teva essència: el poder sobre tu mateix!

I segurament aquest és el gran atractiu del bé: la renúncia al teu propi poder a canvi d'una mansuetud i obediència cega que ens evita la responsabilitat. Renunciem a l'autonomia que ens fa lliures però insatsfets (per la inseguretat i el risc que comporta) a canvi de la felicitat obedient i dòcil. Millor una esclavitud confortable que una llibertat incòmoda.

El meu ideal no ets tu, però tu ets el meu ideal

Aquesta frase li podria dir algú al seu enamorat o enamorada, o un emprenedor a la seva empresa, o un militant al seu projecte polític, o un pare al seu fill... Es podria dir en qualsevol cas en que algú té una projecció mental de com voldria que fos una cosa i s'encara a la concreció d'aquest ideal.

Clar que això no ho podria dir sempre. Només quan fos realment així. La primera part de la frase ("El meu ideal no ets tu") crec que té validesa quasi universal. Crec que poques persones han pogut veure concretat el seu màxim ideal en qüestions o projectes de llarga durada i profund abast.

El més normal és que lluitem o ens esforcem per aconseguir determinades relacions, vincles, processos o objectius i sempre en quedem insatsfets. Allò perfecte, tal com ho concebem, se'ns escapa quasi sempre.

Aquest no és un problema. De fet és un estímul. Si assolíssim l'ideal segurament seria perquè hem sigut poc exigents o excessivament benèvolos en valorar-lo. Els ideals ens estimulen i ens orienten però semblen allunyar-se de nosaltres en la mateixa mesura en què ens hi acostem.

Amb tot, els nostres esforços acaben concretant-se en alguna cosa. Tenim una relació determinada amb algú, una empresa que funciona d'una manera concreta o un activisme polític amb una trajectòria fixada, per dir uns exemples. Aquestes concrecions o actualitzacions dels ideals són perfectibles donat que no s'ajusten a la nostra màxima expectativa i per això podem dir que el nostre ideal no és aquest que tenim ara.

Amb tot, a vegades tenim la lucidesa d'entendre que és exactament així com ha de ser, amb les seves imperfeccions, potencialitats, història i circumstància. No és el que idealment pensem que ha de ser però és just allò que és!

I no és poc! De fet quan ens n'adonem, és tot; és l'ideal! És talment allò que tenim i està perfectament posat aquí en aquest moment per a nosaltres! I per això és el nostre ideal: és una imperfecció perfecta que concreta les nostres idees mentre idea i critica les nostres concrecions.

Només la llibertat pot portar la igualtat

Llibertat, igualtat i fraternitat. Els principis de la revolució francesa. La llibertat i la igualtat són els dos grans valors que un bon govern ha de procurar segons Aristòtil. És certament difícil promoure aquests valors perquè no només són inimaginables com a valors absoluts (tots entenem que la llibertat i la igualtat absoluta serien una aberració) sinó que, a més, l'augment d'un va en contra de l'altre.

Si augmentes la llibertat perds la igualtat i al revés. A nivell econòmic -però no només a aquest nivell- es veu molt clar. Com més gran és la llibertat i menys regulació hi ha més augmenta la desigualtat i com més igualtat es vol imposar amb legislació o intervenció estatal, menys llibertat tenim.

Per això els revolucionaris francesos van saber veure que faltava la fraternitat al mig, el valor que fa que la llibertat derivi en igualtat i que la igualtat permeti la llibertat.

Partim d'un principi: la llibertat serveix per a desenvolupar els nostres desitjos. D'alguna manera la llibertat busca el nostre propi bé, és, per dir-ho d'alguna manera, "egoista".

Jo vull la llibertat per poder expressar-me i realitzar-me segons el que crec que em convé. Quan ho aconsegueixo em sento bé i lliure.

Ara bé, què passa quan el que jo faig perjudica a un altre? Dues llibertats enfrontades són un problema. La solució que hem trobat és legislar uns límits a la llibertat per tal de garantir la convivència, però pensem en una altra opció.

Si aconseguim que el nostre propi bé "egoista" inclogui els altres, aleshores la meua llibertat serà fraternal i possiblement el conflicte desaparegui. Pensem en la mare que amb tota llibertat i plaer renuncia a un menjar per donar-lo al fill. La seva llibertat egoista primera li demanava menjar però el fet d'estimar el fill (fraternitat) fa que experimenti tant o més plaer amb la renúncia.

I això és el que passa quan les persones madurem i augmentem el nostre nivell d'evolució moral. Primer només pensem en nosaltres però més endavant pensem també en els nostres (amics, familiars,...) i finalment, pensem en tot el món. Certament que la fraternitat augmenta cada cop més. Primer ets fraternal amb els que coneixes directament i ho vas ampliant a cada cop més gent.

El resultat d'aquest procés és la igualtat emergent a partir de la llibertat dels individus que van evolucionant. La igualtat decretada és la imposada per les lleis o les normes i possiblement sigui necessària però no és genuïna i, com que no està arrelada en la fraternitat, cal desplegar mitjans legals i policials per a defensar-la.

La llibertat de les persones que estimen deriva en igualtat perquè incorporen al seu benestar el dels altres. D'alguna manera podríem dir que si la llibertat individual és egoista (en el sentit que he comentat abans) la igualtat és l'egoisme col·lectiu. Volem tant el nostre bé comú que ens volem igual de lliures tots.

Cal tenir en compte també que, tal com va dir Aristòtil, la llibertat només té sentit entre iguals. Les persones sotmeses, marginades, incultes o pobres no tenen la mateixa llibertat que els altres encara que visquin en un estat on regeixen els mateixos drets i deures per a tots.

Siguem breus!

Siguem-ho.

Si tinguéssim tanta cura de la nostra dignitat com de la salut física seriem per fi humans!

"El que és important no és mantenir-se viu sinó mantenir-se humà..." va dir George Orwell i jo crec que la va clavar!

En la crisi del coronavirus es veu com tot es supedita a la preservació de la salut del cos. Mantenir-se viu i sense malaltia és el primer. Els individus som capaços de degradar-nos, d'enfrontar-nos, de faltar a tots els acords de bona convivència per a evitar riscos de salut greus. Els governs retallen llibertats, limiten els drets i denigren la dignitat amb la coartada de la seguretat. I nosaltres ho acceptem...

Suposo que pensareu que és normal i lògic que ho fem així però a mi em sembla que no ho és tant. Bé, el que sí és normal és que prioritzem el que creiem més important, però jo no tinc tan clar que sigui bo que considerem més important la supervivència que la llibertat o la dignitat.

Tota la lluita pel desenvolupament humà ha consistit en aquest combat entre les forces bàsiques de la preservació i les de l'evolució.

És ben clar que si no hi ha vida ja no hi ha dignitat. Des d'aquest punt de vista la vida, com a substrat, és el més important. Amb tot, és degut a que aquest substrat de supervivència no garanteix allò que els humans realment som que tants i tants han perdut la vida pels drets i la dignitat.

Tan evident com que la vida és essencial ho és el fet que no és suficient per a justificar l'existència humana. Una vida sense dignitat ni llibertat no mereix ser viscuda i jo crec que tots hi estem d'acord si pensem en circumstàncies tan extremament penoses en què podríem trobar-nos i que ens farien preferir una mort digne a una vida indigna o inhumana.

L'home és un animal i com a tal té instint de supervivència. Però no és només un animal i com ésser digne té altres requeriments essencials: els seus drets fonamentals i el seu valor únic com a ésser lliure i amorós.

Estaríem disposats a fer tot el que fem o farem davant la crisi del coronavirus per a assolir un dret fonamental? Aturariem un país, els nostres oficis, la nostra llibertat de moviments, ens aïllaríem voluntàriament i paralitzaríem la quotidianitat per a assolir la dignitat o els drets fonamentals?

Crec que no! Crec que no ho faríem encara... Fins que no arribi aquest dia no ens podrem dir pròpiament humans!

PRINCIPIS I NORMES MORALES

El nostres codis ètics els pacten constantment, en un despatx de l'ànima, un dimoniet bo i un angelet dolent.

He llegit aquest lema que m'agradaria poder practicar: "lleugeresa, flexibilitat i força en cada un dels petits gestos"

Abandona tots els deures.

Cal passar de la fase estètica a l'ètica.

Em pregunto quin principi ètic fonamenta l'ecologia. El planeta és valuós per ell mateix o perquè és el nostre hàbitat

Els qui els agrada rebre sorpreses s'afarten de fer-ne als qui no els agrada rebre'n

L'única cosa que realment has de -i pots- fer és... res!

No segueixo cap llei. Invento les meves normes. Una de les meves favorites és "compleix la llei"

Al final, a la vida, tothom acaba fent-se especialista i practicant una sola cosa. Descobreix quina és la teva i mira si et convé.

Si ets un geni fes de tot. Si no ho ets, especialitza't.

No recompenseu mai ningú per les seves bones obres. Que si no troba prou premi en la satisfacció de fer el bé cap altra gratificació li semblarà suficient.

La vida és un joc d'atzar l'objectiu del qual és inventar-nos les regles!

La vida ens és donada sense que la demanem. Quan obrim els ulls ens la trobem entre les mans i no sabem de què va. La família primer, l'entorn social més endavant ens posa al corrent ràpidament i ens explica una història amb sentit. Vivim per a alguna cosa i tenim uns deures o objectius.

A mida que ens anem fent grans ens podem plantejar aquestes explicacions que hem rebut i podem fins i tot refer els objectius. El que resulta molt difícil, quasi impossible és pensar que no n'hi ha o que les coses no tenen sentit. El nostre cervell percep els colors i ens obliga a veure-ho tot acolorit encara que sabem que els colors són una creació del nostre cervell. De la mateixa manera, la nostra ment està dissenyada per a veure-ho tot com una seqüència lògica, coherent, amb un ordre. Només percebem els fets com a parts d'històries, imaginant sempre un abans, un després, un per què i un per a què.

I com que aquest ordre no és tan evident hem de buscar explicacions. Si les que ens dona la família no són suficients podem buscar en religions, idees filosòfiques o esotèriques... El mercat d'explicacions està molt ben assortit amb tota mena de tendències, novetats i arguments. Hi ha molt on triar i fins i tot podem fer bricolatge i fer-nos la nostra explicació a mida de les nostres necessitats.

Resulta però quasi impossible confegir o assumir una explicació que ho englobi tot (a no ser les absolutistes tipus "tot és com Déu vol, fins i tot les incongruències"). Afortunadament tenim una capacitat extraordinària per fer casar el que pensem amb el que veiem. Filtrem les nostres percepcions de manera que només veiem el que volem veure. No creiem el que veiem, sinó que veiem el que creiem.

Sigui com sigui, es tracta d'inventar-se unes normes per a un joc d'atzar. Ja es veu que és complex, però no tenim massa alternativa. La concepció d'un univers sense lògica resulta massa dolorosa sobretot si

ens identifiquem amb una part d'ell que té aspiracions: salvar l'ànima, autorrealitzar-se, ser bo, arreglar el món... No podem aspirar a un objectiu elevat que sigui absurd.

L'èxit del joc de la vida és doncs inventar unes normes que ens funcionin i ens permetin estar distrets fins que acabi el joc, o sigui fins que ens morim. Molts gent creu que no és un invent sinó un descobriment perquè no poden concebre que no hi hagi un creador o intel·ligència superior que ho ha organitzat tot.

Guanya doncs qui quan l'atzar atorga un número -un esdeveniment-, sap aplica una plantilla explicativa que indica el que cal fer.

La meua proposta de reglament d'aquest joc absurd és precisament aquesta: el joc consisteix en inventar de què va el joc.

No podem deduir unes normes morals dels fets que observem (però necessitem fer-ho)

Una cosa és descobrir la llei de la gravetat i una altra deduir que la natura ens vol sempre de peus a terra i prohibir l'aviació. Una cosa és descobrir l'inconscient i una altra deduir que no ens hem de reprimir. Una cosa és descobrir el magnetisme i una altra és afirmar que la naturalesa vol que la magnetita i el ferro estiguin sempre junts.

Aquestes desviacions o argumentacions il·lògiques s'anomenen fal·làcies naturalistes. Consisteix en argumentar que com que una cosa és per naturalesa així, està bé que ho sigui. Per exemple, si defenso l'eutanàsia o l'avortament sempre algú em dirà: "però això és antinatural!!!" com si el fet que una cosa sigui natural volgués dir que és bona.

La naturalesa no és bona ni dolenta, és. A vegades ens afavoreix i a vegades ens perjudica. Els humans però necessitem normes per regir la nostra conducta i les inventem. Per por a assumir el poder sobre aquestes normes projectem el que volem en autoritats superiors com ara Déu o la naturalesa.

De fet per a totes les situacions trobarem arguments a favor i en contra a partir de l'autoritat de la naturalesa. Si estic contra les medicines diré que la naturalesa ja té remeis "naturals" al nostra abast. Si hi estic a favor diré que la naturalesa ens ha donat els principis actius per tal que puguem fer-les.

Massa sovint quan es fa un nou descobriment, sobretot si és en l'àmbit del creixement humà o la paraciència es tendeix a carregar de contingut ètic aquell fenomen. Veiem un fet i en deduïm una norma de comportament, una situació correcta o bona a buscar.

El cas és que aquesta càrrega ètica que s'hi posa no està inclosa en el fet sinó en la ment i la intenció de qui monopolitza la descoberta. Darrerament he pogut llegir i parlar amb gent que treballen amb constel·lacions familiars, o amb el desdoblament astral, o l'astrologia, o la desprogramació biològica, o el disseny humà... i opino que són àmbits del coneixement ben interessants que aporten elements d'estudi innovadors i altament profitosos a l'hora d'ajudar-nos a entendre'ns però no pas a l'hora de dir-nos com hem de viure.

Ja sé que sempre es diu que l'objectiu és terapèutic o orientatiu, és a dir buscar el bé de les persones però hi ha un concepte de salut i de finalitat implícit. A mi, per exemple sempre m'ha semblat (i perdoneu-me perquè no en soc especialista) que les constel·lacions defensen un tipus d'ordre altament retrògrad i de devoció al passat. Com si la finalitat fos acceptar el que és o ha sigut per tal que tot estigui en pau. Els ordres de l'amor o les jerarquies em sembla que se sustenten en la fal·làcia naturalista. Com que és així ha de ser així. Cert que hi ha una pau quan recuperem un ordre clàssic i tradicional. És la pau

de la seguretat com a espècie, una força conservadora altament necessària en molts moments i per a moltes persones però en cap cas desitjable per a tothom.

Les coses són com són, sí, però també els humans som transgressors, innovadors, canviants i creadors. No cal que acceptem les coses com han sigut sempre ni cal que esperem trobar la pau només tornant a la cleda on ens esperen els ancestres i els camps mòrfics més repetits (tradició).

De fet els grans avenços de la història s'han fet alterant i creant noves vies d'acció i trencant el que sempre s'havia respectat. Cal saltar els ordres establerts, trencar les tradicions més aferrades i els mites més arrelats. Imagino un constel·lador dient a Jesús de Natzaret que no està al lloc que li correspon quan adoctrina els savis del temple i fa callar al pare i a la mare quan assenyalant els seus deixebles els diu "aquests són la meva mare i els meus germans..."

Només ho aconseguiràs si hi poses poc esforç

La lògica popular afirma que si vols una cosa t'has d'esforçar per a aconseguir-la. Si no l'aconsegueixes t'has d'esforçar més i si ni així arribes al teu objectiu és perquè encara no t'has esforçat prou i necessites més esforç.

Potser aquesta lògica no es tan bona com ens pensem i quan ens esforcem per coses i no les aconseguim és perquè no són coses que hàgim de fer o no les fem de la manera correcta o són coses que requereixen assoliments anteriors.

Quan una fita o desig està alineat amb el que som i és natural costa relativament poc. L'esforç que veiem a la natura no és obstinat ni violent. Les flors s'obren amb una energia natural que s'assembla a la cadència amb que els núvols travessen el cel. Fins i tot les carreres dels depredadors tenen una insistència elegant i un abandó tranquil quan fracassen.

I és que les coses que s'han de forçar molt no solen ser fluides ni naturals. Malament si t'has d'esforçar molt per tenir un càrrec que anheles. Potser no és la teva feina aquesta. Malament si has d'estudiar compulsivament per a obtenir un títol. Potser aquest títol no és per a tu. I és que ens han ensenyat o adoctrinat a esforçar-nos i ens han ensenyat poc la dinàmica de l'esforç.

L'esforç té el seu ritme i la seva dinàmica. Pot ser dur però sempre ha de ser plaent, ni que sigui en la satisfacció íntima de sentit. Fer entrar un clau per la cabota o fer sortir un nen del ventre de la mare amb força quan no està ben col·locat, són exemples d'esforços mai recomanables.

També pot ser que les coses ens costin perquè no les fem de forma adequada. En aquest cas també és savi aturar-se i revisar la metodologia. Costa més canviar de marxa si no prems la palanca d'embragatge!

I encara pot ser que no sigui el moment de fer aquest esforç. A vegades els reptes o anhels ens apareixen no tant per la necessitat o gust com per la necessitat d'ocultar altres problemes. Potser volem obtenir un títol o aprimar-nos per a demostrar als altres que som bons i guapos. Això tapa una baixa autoestima i aquest menyspreu envers nosaltres mateixos és el que hem d'afrontar en lloc de desplaçar l'objectiu a coses secundàries.

Doncs això, que si us esforceu poc i les coses surten bé, és un bon senyal. I si us esforceu molt i molt i molt... tant si us en sortiu com si no, us podeu plantejar honestament si esteu enfocant bé els vostres objectius.

Els ideals són tòxics quan ens separen i allunyen de la realitat i nutritius quan ens hi vinculen

Les ideals tenen bona premsa. Solem considerar que les persones idealistes són inquietes i estan compromeses en la millora d'elles mateixes i del món.

Les persones amb ideals solen tenir una imatge, (una idea -Nietzsche en dirà un "ídol"-) que els serveix de guia a l'hora d'actuar, sentir i pensar. Com aquells dibuixants que tenen un model i procuren reproduir-lo de forma exacta. El model és perfecte i la teva obra s'ha d'assemblar tant com puguis al model.

Aquesta manera de concebre els ideals crec que és força negativa i tòxica. Si tenim una imatge mental de com volem ser nosaltres (el "jo" ideal) o la societat (la utopia) i fem tot el possible per a acostar-nos-hi passen diverses coses i totes dolentes.

En primer lloc deixem de veure la bellesa i la plenitud del present i la projectem al futur. Ja tenim el lloc on tot estarà bé: en el futur, no pas ara. Aquesta fugida de la realitat ens desconnecta del present i ens mostra "el que és" com a quelcom a superar i "el que ha de ser" com a quelcom a aconseguir.

En segon lloc ens estanca en la crítica, la irritació i la queixa permanent. Estem enfadats i frustrats perquè les coses no són com volem. Aquesta permanent insatisfacció només es pot sostenir pel sentiment de superioritat moral que ens dona saber-nos posseïdors de grans valors i clarividència. Nosaltres sí que sabem com han de ser les coses però com que els altres no ho fan, per això el món no va bé.

En tercer lloc treballem a fora i no a dins nostre. Tenim el model del que volem i ens dediquem a canviar, a transformar la realitat per tal que s'ajusti al nostre model. Això implica violència, rebuig del que és. Jo o el món (o les dues coses) estan malament perquè no són com penso que han de ser i les he de transformar. Les forces que s'hi oposen han de ser destruïdes.

La meua voluntat, aptituds, destreses, pensaments o desitjos són l'enemic que no em permeten ser com hauria de ser. L'estúpida gent que no veu les coses com jo o que no tenen els valors que jo crec que han de tenir són l'enemic que impedeix la societat perfecta i per tant els he de destruir.

No és casual que quasi tot el mal que els humans ens hem infringit i ens infringim uns als altres, derivi dels nostres ideals!

Això doncs, no hi ha uns ideals bons? Sí, al meu entendre. De fet els únics ideals bons que podem tenir són la veritat, la bondat i la bellesa. I a més ja els tenim en algun grau en nosaltres en el present. Som expressió viva d'aquests ideals fluïnt i evolucionant. Només ens cal adonar-nos-en.

Aquests són els ideals vertaders, els que et connecten amb la realitat, et donen presència, venen de dins, fan que acceptis, entenguis i transformis la realitat de forma evolutiva i alegre. Els falsos ideals, per contra et separen de la realitat, et remetent sempre al futur, venen de fora i fan que lluitis, que no entenguis ni acceptis "el que és" perquè prefereixes "el que ha de ser".

VIRTUTS I DEFECTES

EGOISME

La part més egoista de mi demana a tots els qui estimo que estiguin sempre bé. Gràcies!

Procura ser molt bo. Així el teu egoisme serà profitós

El "demà pots ser tu" o "et pot passar a tu" és una apel·lació a l'ètica més egoista.

Una persona és egoista quan els seus circuits de recompensa no passen per la satisfacció o el benestar dels altres.

Jugar a l'ONCE busca satisfer dues de les meves ambicions: l'abundància i ajudar els altres.

*Aquest virus ja podia haver castigat als egoistes i fer que els qui s'abracen, s'ajuden i s'estimen quedessin immunes! Si jo fos Déu, la natura o un científic boig ho hagués fet així...
Al menys les lliçons morals que segons diuen ens ensenya el virus serien més evidents.*

Tots som egoistes... afortunadament!

Perquè tots busquem primerament el que percebem com a bo. És un instint, una tendència natural, no és ni una decisió... Actuem sempre a favor nostre perquè així ho mana la supervivència que és la primera obligació.

No sé si cal exemplificar el que dic, però a mi em sembla obvi que tot el que és considerat altruista, generós, després, desinteressat i filantròpic obeeix a una percepció de bé per al que ho exerceix.

Si ajudo algú necessitat és perquè em sentiré millor que no fent-ho, o perquè crec que és més coherent amb la meua manera de pensar, o perquè sé que és el meu deure, o perquè reforça la meua autoestima, o... Tant se val, el que importa és que mai no faríem una cosa de la qual no en poguéssim treure un benefici. Ja sé que hi ha persones capaces de perjudicar altres a costa de molt d'esforç, però fins i tot en aquests casos ho fan perquè creuen en la venjança, la justícia o ves a saber què!

En realitat la llei de buscar en primer lloc el nostre propi benefici és una llei sàvia com totes les lleis naturals. Preserva la nostra vida i treballa a favor del conjunt.

Si penseu en el millor que pot fer un arbre pel bosc o el millor que pot fer la formiga per a la seva colònia, veureu que és cuidar-se d'ell mateix i fer de la millor manera el que li és natural i li reporta més benefici. Així, amb la plenitud de la teua pròpia vida col·labores amb la plenitud del teu entorn i del món sencer.

He dit que el que ens cal és fer de la millor manera el que "ens és natural", i aquí hi ha una clau interpretativa d'aquesta llei. Què és el que ens és natural en els humans? Doncs progressar en el nostre creixement ampliant la nostra consciència. Si fem això veurem com, no només millorem nosaltres, sinó també tot el que ens envolta.

Quan ens treballem i cuidem ens tornem més amorosos, compassius, comprensius i empàtics. Per què? Doncs perquè està en la nostra naturalesa! Som éssers llançats a l'existència amb un programa de desenvolupament immens. Portem dins nostre totes les potencialitats com l'aglà porta dins seu tot el roure centenari que acabarà essent.

Per això, passem per diferents fases de creixement i en cada una d'elles percebem la realitat d'una forma diferent. Primer ens sembla que som l'únic que hi ha al món, embolcallats per una closca egocèntrica que ens fa treballar només per a nosaltres. I això està bé perquè aquest treball implica desplegar aquesta bombolla d'egocentrisme fins a convertir-la en etnocentrisme, l'amor pels que considero "els meus". L'egocèntric sap i intueix que el millor per a ell és créixer i canviar. Beneït egoisme!

El mateix passa en les diferents fases, ja que sempre "sabem" que en el canvi i l'evolució del creixement personal hi ha, esperant-nos, un bé superior. De la mateixa manera que un nen acaba entenent que l'adolescència és millor i l'adolescent hi renuncia per a assolir l'edat adulta, i després la vellesa i després la mort. Entenent aquest desenvolupament natural, les persones evolucionades progressen d'un estadi a un altre seguint l'impuls del màxim benefici propi al servei del màxim benefici de tot.

-Jo sempre t'ajudo. -Però si fas el que et dona la gana! -Aquesta és la meva ajuda

Ajudar és una de les coses més difícils del món. Sovint penso que és impossible. Ajudar un altre implica interpretar les seves necessitats, valorar-les i respondre-hi segons els teus criteris d'eficàcia.

Tota una heroïcitat malgrat em podreu adduir múltiples situacions en les que pot semblar absolutament simple. "Tens foc?" Costa poc cedir per un moment el teu encenedor. "Per on es va a Correus?", "em dones una moneda que avui no he menjat?", "m'aguanten la porta mentre carrego aquesta caixa al cotxe?", etc.

Afortunadament aquestes i altres accions quasi automàtiques de la vida quotidiana siguin passant perquè no impliquen plantejaments de fons tot i que, a poc que ens hi posem, les trobaríem. Hem de donar diners als pobres? Hem d'ajudar algú a intoxicar-se els pulmons? Hem de donar informacions sense saber l'ús que en farà? I si us sembla que estic agafant el rave per les fulles pensem que una ajuda sempre és una demanda de complicitat en un objectiu.

Quin és aquest objectiu? L'altre dia parlava amb una noia i em deia: "Sovint les dones expliquem els nostres problemes volent només ser escoltades i ens trobem amb els homes que ja s'apliquen a la solució pràctica!". Crec que té raó i que m'ha passat sovint. Si em diuen que no saben com resoldre un problema em venen ganes d'explicar com ho faria jo i, com a màxim, intento contextualitzar la meua solució a les seves circumstàncies. Error! No vol una solució, vol algú que escolta i comprèn.

Aquest seria un error primordial en el tema de l'ajuda perquè ja no s'entén el que realment t'estan demanant. Suposant que ho entenguis, però hi ha encara la valoració de la demanda. No podem ajudar algú en un objectiu que va contra els nostres principis. O sí? Si em demanen que els ajudi a matar algú m'hi he de negar. Sí, ja sé que és un cas extrem però la llei funciona per a qualsevol altre cas.

I si el que et demana li afecta només al demandant? Doncs passa el mateix perquè en definitiva res no afecta només a una persona. L'ajuda a fumar o a suïcidar-se (exemples clars de coses que en teoria només els afecta a ells) i resulta que hi ha implicades moltes altres persones. (Això per no recuperar el tema dels objectius que van contra els meus valors)

Així doncs, l'ajuda, és tan problemàtica? Segons com es miri. Normalment fem allò que ens ajuda a nosaltres mateixos. Si em resulta més fàcil (et dono una moneda i no tinc remordiments de consciència) o més gratificant (t'ajudo a aixecar-te quan caus i em sento com el bon samarità) t'ajudo. En definitiva, faig allò que més em convé a mi. Tota ajuda és així. No té res de negatiu(1).

En realitat jo diria que no podem ajudar els altres, només podem ser com som i esperar que els altres aprofitin les nostres reaccions tal com nosaltres hem d'aprofitar les dels altres. Jo sempre estic on estic i les persones que es relacionen amb mi tenen l'oportunitat d'aprofitar el que faig. A vegades actuo segons les seves expectatives i els agrada o ho consideren una ajuda; altres vegades actuo sense considerar les seves necessitats i això també és una ajuda. O al menys és una oportunitat de créixer, com ho és tot el que hi ha a la nostra vida.

Trobaríem molts exemples de persones que han tret molt profit de situacions ben desafortunades. És l'esperit amb que reps el que la vida et porta el que marca la teva vida, no el que els altres fan per tu. No és el que et passa, és la interpretació que tu fas del que et passa.

Estiguem atents a tot el que tenim, al que no tenim, al que ens donen i al que ens neguen. Amb aquestes eines hem de construir-nos una vida digna. Tothom m'ajuda amb el que fa però moltes vegades no sé apreciar la seva ajuda. A veure si havent-hi reflexionat esdevinc un ésser més agraït amb tot i tothom.

(1) Podeu veure l'entrada "Tots som egoistes... afortunadament" on s'explica més àmpliament aquesta idea.

Mentre pensava en els altres era egoista. Quan va començar a pensar en ella mateixa va esdevenir altruista

Era una persona bona que pensava sempre en els altres. Va aprendre a conèixer i a satisfer les necessitats dels qui estimava... i estimava molta gent. Sempre desvivint-se per servir, atendre, agradar... Dedicada als altres era egoista ja que, en el fons i com tothom, treballava per a ella mateixa.

Així és com hem après a estimar els altres: fent coses per a ser estimats. I en el millor dels casos aquest amor propi (envers nosaltres mateixos) passava per beneficiar els altres. Aquest és el mecanisme de solidaritat humà: per ser acceptats i estimats, estimem i ajudem els altres.

Ben mirat, el resum podria ser que mentre pensava en els altres, era egoista.

Però aquesta persona va descobrir que es podia permetre el luxe de pensar en les seves pròpies necessitats abans que en les dels altres. Va eixamplar la mirada i va deixar-se sentir els seus propis desitjos, els seus plaers, les seves il·lusions... Primer semblava que no podria satisfer-les sense contradir el principi de l'altruisme, com si el fet de cuidar-se i atendre's a ella mateixa impliqués anar contra els altres.

Va veure però, que era precisament el contrari. Com més s'escoltava i es complimentava més benestar irradiava entre els seus. Curiosament, quan les persones ens escoltem i som amatents amb les nostres necessitats emanem una energia de satisfacció i benestar que arriba als qui ens envolten. Dona gust estar al costat d'algú que es cuida d'ell mateix i que gaudeix del que té al seu abast. És un autèntic regal que endolceix la convivència.

Ben mirat, el resum podria ser que mentre pensava en ella mateixa, era altruista.

La diferència entre un altruista i un egoista és que l'egoista no sap que ell és els altres

I l'altruista sí que ho sap! Un altruista se sent identificat amb altres persones, ha ampliat la seva zona de consciència personal i ha vinculat d'alguna manera la seva experiència vital a la dels altres.

Un altruista s'alegra de l'alegria dels altres, s'alleugereix quan els altres s'alleugereixen, se sent perdut quan veu perduts als altres,... té empatia, en una paraula.

Clar que aquesta explicació tan general requereix d'alguna matisació sobretot des dels vessants antropològic i filosòfic.

En primer lloc dir que aquesta empatia la té tothom en algun punt. És impossible viure aïllats completament dels altres perquè som socials per naturalesa i la nostra supervivència depèn del vincle que establim amb els nostres congèneres. Ara bé, el fet de que tothom la tingui no vol dir que estigui desenvolupada en el nivell òptim.

És evident que les persones egoistes tenen un baix nivell d'empatia i la seva identificació amb els altres és feble o molt puntual. De fet, però, cada cop que algú ajuda o beneficia un altre per a aconseguir el propi benefici està practicant l'altruisme tot i que al final podem dir que ho fa per egoisme.

I és que el propi benefici és inexcusable i imprescindible. El que interessa és veure com aquesta comprensió de què el propi interès requereix el benefici dels altres augmenta i s'estableix com a norma de conducta.

Com més vinculem el nostre benefici al dels altres més altruistes som. De fet el paper de l'ètica és estudiar com els mecanismes altruistes han ajudat a la supervivència i com les comunitats altruistes han superat millor que les egoistes la selecció natural de grups.

I és que una persona egoista pot sobreviure i obtenir benefici en una societat altruista, però un grup d'egoistes sempre quedarà en desavantatge davant dels grups d'altruistes.

Aquest seria l'enfocament antropològic. Pel que fa al filosòfic, només dir que la consciència s'expandeix proporcionalment a l'evolució. Com més evolucionats és un ésser més àmplia és la seva consciència (o la seva identificació)

La consciència egocèntrica dels nens de dos anys evoluciona a la consciència de membre d'un grup (família, amics...) i aquests grups amb els que s'identifica són cada cop més amplis fins a arribar a la societat sencera, a la humanitat sencera, al món sencer i a l'univers o a tot el que és.

Aquesta expansió de consciència comporta una identificació ampliada i per això no sorprèn que hi hagi persones que lluiten per defensar els altres com si fossin ells mateixos (de fet ho són) o que defensen la naturalesa com si fossin ells mateixos (de fet ho són) o miren amb amor tot el que és com si fossin ells mateixos (i de fet, ho són)

L'altruisme, més que una virtut, és una reeixida estratègia evolutiva

L'egoisme ajuda a la supervivència de l'individu i l'altruisme a la supervivència de les societats. L'altruisme és una qualitat innata que no requereix un esforç especial per tal d'expressar-se. Està en tots nosaltres a punt de manifestar-se en el moment oportú.

I el moment oportú és precisament, quan d'ell se'n deriva un benefici col·lectiu. Els primers homínids es sacrificaven pels altres, sobretot pels infants i el que podien garantir la supervivència del grup. No és doncs una virtut que cal predicar sinó una estratègia molt ben dissenyada per a la supervivència de l'espècie.

L'altruisme és una força que tendeix a la igualació entre els membres de la comunitat. I és que com més igual siguin els membres del col·lectiu, més possibilitat de reeixir tindrà aquest col·lectiu.

Un dels indicadors de la igualtat és el diferencial en els ingressos. Actualment està comprovat que com menor és aquest diferencial més alt és el nivell de vida mitjà.

Un estudi fet al 2009 per Wilkinson i Pickett* demostra que el Japó, els països nòrdics i l'estat usamericà de New Hampshire són els que tenen el diferencial d'ingressos més baix del món i també els que tenen

més qualitat de vida, atenent a l'educació, la sanitat, l'autoestima i el control de la criminalitat. Per contra, el Regne Unit, Portugal i la resta d'estats d'usamèrica, són els que tenen el diferencial més alt i els seus indicadors de qualitat de vida són molt més baixos.

Què vol dir això? Doncs que les dinàmiques socials tenen les seves pròpies lleis i valors. Només quan aquestes lleis són enteses pels polítics i la ciutadania, es pot incidir de manera conscient i eficaç en la millora de la qualitat de vida. Ara bé, si els indicadors de benestar socials són els mateixos que els individuals (acumulació, avarícia, competitivitat, egoisme...) aleshores la societat es degrada.

És a dir que els ciutadans hem d'entendre que el que ens millora individualment no és el mateix que el que ens afavoreix col·lectivament. És intel·ligent i fins i tot egoista -si es vol mirar així- procurar la igualtat o la menor desigualtat entre els membres d'un col·lectiu perquè això redunda en un major benefici de tots.

Les polítiques socials no són un luxe humanitari o un exponent de virtut prescindible, sinó una autèntica necessitat vital. Actualment al nostre país (i arreu del món), les diferències entre rics i pobres augmenten i les polítiques estatals estan centrades en salvar el dèficit financer i per fer això s'estan retallant les despeses socials perquè, en el fons, es veuen com a supèrflues. Consideren que els individus trobaran els seus recursos individuals de supervivència al marge de la societat. Però això és un greu error de concepció.

No podem aspirar a salvar un arbre descuidant la terra, el rec i el sol. Per més que les fulles engrogeixin, cap acció directa sobre elles no podrà reverdir-les. L'equilibri ambiental és la clau del creixement sa, com l'equilibri social és la clau del creixement humà.

*Documentat al llibre d'Edward O. Wilson "La conquista social de la tierra" Debolsillo. Pàg. 291

No puc fer res per tu. Tot ho faig per mi

Tot ho faig per mi. Fins i tot quan faig coses per tu, les faig per mi. Si et cuido és perquè se'm posa bé, o perquè em satisfà complir el meu deure, o perquè m'és més còmode, o perquè... ves a saber!... però sempre perquè em convé a mi.

Això costa, al principi, d'assumir perquè ens han ensenyat que el primer principi ètic és pensar en els altres abans que en nosaltres mateixos. I ens ho hem cregut. I creiem que ho fem, que som altruistes, amorosos, generosos o solidaris.

En realitat, per poc que ho pensem, haurem de concloure que sempre busquem el nostre bé. Malament aniria que no fos així! Pensar primer en nosaltres, sense considerar els interessos dels altres, es cataloga com a egoisme. És una conducta rebutjada i censurable.

Aquí hem de distingir clarament dos nivells. El primer és el nivell de satisfer la nostres necessitats i el segon és el nivell de definir quines són aquestes necessitats.

Realment el primer nivell és absolutament imprescindible. Cap ésser que no satisfaci les seves necessitats no podrà sobreviure i la primera condició per a tenir una conducta que puguem valorar és sobreviure.

Les nostres necessitats són de diferents tipus. Les biològiques, les socials, les intel·lectuals... Totes elles necessiten ser satisfetes. Totes elles també han de ser satisfetes seguint les pautes de la cultura a la que

pertanyem. Així doncs, mengem el que mengem per a no morir de gana i actuem empàticament per a ser acceptats a la comunitat.

I aquí ve el segon nivell: com definim les nostres necessitats? Doncs segons la cultura i l'educació que hem rebut. Si ens ensenyen que serem acceptats i estimats quan ajudem els altres, segurament ho farem perquè necessitem vitalment ser acceptats i estimats.

I aquí acaba tot. Fem el que ens ensenyen o pensem que hem de fer per tal de satisfer les nostres necessitats bàsiques. És una benedicció que algú ensenyés o fes creure a la mare Teresa de Calcuta que si ajudava al leprosos satisfaria alguna necessitat bàsica (el cel? sentir-se útil?...)

Per això el que anomenem bona persona és aquella que ha sabut, o que han educat per tal que el seu propi bé exigeixi el bé dels altres.

Tinc por de ser valent. Tinc el coratge de ser covard.

La persona valenta sap que cada dia té una hora covarda. Només tem a aquesta hora.

Hi ha coses que només les diria a qui mai me les preguntés. Però si no me les pregunta no veig per què les hi he de dir

El meu pitjor fiscal: algú amb molta memòria. El meu millor defensor: algú amb molta memòria

I al final de la pel·lícula, els dos protagonistes, el que feia de bo i el que feia de dolent, van cobrar el mateix.

Tot el que tinc de bo ho tinc de dolent. El que tinc de savi ho tinc d'ignorant. El que tinc de salvat ho tinc de perdut.

La llibertat sense la fraternitat impedeix la igualtat. La igualtat sense la fraternitat anul·la la llibertat.

És molt més fàcil ser rígid que fort.

Virtuós és qui coneix els seus múltiples defectes.

Demanar a algú que sigui espontani és com demanar a la sorpresa que avisi abans de presentar-se.

La humilitat, a vegades, és la defensa contra la humiliació.

Acceptar humilment que ets poderós és preferible a creure de forma prepotent que ets humil.

La por és l'oblit (o el desconeixement) del que som.

La paciència és la creença en el temps.

Els qui tenim molta por tenim l'avantatge de trobar continuades oportunitats, encara que no siguin gens heroiques, de ser valents.

Què dura la penitència pels orgullosos i ignorants com jo (i de retruc pels qui ens envolten): sempre fent sermons als altres d'allò que necessitem aprendre nosaltres!

Potser l'esperança és només pels qui no poden suportar el present.

La màxima honestedat a què arribo és a reconèixer que no vull ser honest

Aquest és un tema relacionat amb la veritat. Un dels temes que més m'interessa perquè mai no n'he pogut treure l'entrellat. I no parlo ara de la VERITAT en majúscules, sinó de "dir la veritat", aquesta qualitat o virtut que de petits ens han predicat, imbuït... que se'ns ha exigint d'adolescents com a màxim indicador de fidelitat a l'amistat i a l'amor... que d'adults se'ns ha mostrat com a paradigma d'honradesa i honestedat...

Sí, aquest "dir la veritat" és per a mi enigmàtic i mai m'hi he pogut ajustar. No ho respecto ni ho accepto. Per això honestament us dic que no vull ser honest. M'agradaria explicar-vos per què.

D'entrada hi ha una raó etimològica feble però que val la pena deixar ressenyada. "Honest" és segons el diccionari qui "es conforma al que exigeix el pudor, la decència (...) el deure". Ja veieu, seria sinònim de submís, obedient, conformat... res al que jo aspiri com a llinar màxim de conducta. Sí, ja sé que aquest significat no és el que se sol considerar en parlar d'honestedat. S'entén per honest el que és noble, clar, no enganya, transparent, directe,... i tampoc aspiro a això. Bàsicament perquè crec que això és impossible. A veure...

Si no parlem de la veritat grossa i objectiva, parlem de la nostra petita veritat subjectiva, la nostra opinió, el nostre punt de vista. L'honest seria el que sempre diu el que pensa, el que sent, i ho diu de manera clara i directa. Els que consideren que això és bo tenen una premissa que jo no comparteixo: que el que jo dic és el mateix que el que l'altre escolta! Se suposa que quan jo parlo els altres entenen perfectament el que dic perquè comparteixen el meu vocabulari, la meva emotivitat, el meu pensament, les meves circumstàncies i poden fer-se càrrec del que estic dient. Això per a mi és d'una ingenuïtat extraordinària. Només pot pensar així qui no ha reflexionat o qui havent-ho fet sent més poderosament la necessitat d'expressar-se que de ser entès. Fa un acte d'honestedat amb ell mateix i es queda ben ample un cop ha dit el que ha dit, però... què han entès els altres? Interpel·lats alguns contertulians al respecte he sentit sovint la resposta de "això no és assumpte meu" i em sobta! Clar que és assumpte teu l'abast de les teves paraules. Tens l'obligació comunicativa i moral de considerar com són enteses les teves paraules. Ja sé que això és complicat i dificulta la comunicació però no fer-ho la impossibilita!

Ara podria posar aquí molts exemples que segurament acceptarem: com hem d'ajustar el que diem a l'edat, la cultura, l'oportunitat, el context,... És honest qui en un regateig diu que un gerro val una quantitat molt inferior a la real? I qui enganya els nens amb la festa dels reis mags? I la meua filla que viatjant a l'Àfrica havia de dir que estava casada i tenia fills per tal que deixessin d'assetjar-la? I trobaríem milers de circumstàncies que demostren que la veritat és un menjar que s'ha de seleccionar i cuinar pensant en qui l'ha de rebre.

Simplificar la complexitat humana reduint-la a expressions unívokes de validesa universal és ridícul. Potser seria un bon anhel, però en cap cas és realista. La veritat a que es refereix l'honestedat crec que demana més aviat una intuïció profunda i confiada que va més enllà de les paraules, els gestos, els fets... i arriba fins al fons de l'ànima tot acceptant qualsevol manifestació quan hem connectat amb el que podríem dir, "l'honestedat essencial de l'altre".

Si no és així, estarem sotmesos al judici implacable dels altres que constantment et qüestionen la coherència o la veritat del que dius perquè ho comparen, ho valoren, ho analitzen a la llum de la seva veritat. Personalment fa temps que agraeixo haver trobat un punt de serenor en aquest tema. Mai demano ni espero que la gent que m'importa em digui la veritat. Poden dir-me el que vulguin, poden

enganyar-me, mentir-me,... suposant que jo els pogués donar permís, cosa que no crec. En tinc prou en haver-los trobat en un punt essencial i des d'allà em sembla molt bé tot. Renúncia? Per a mi un punt de trobada segur en el tema de la veritat, per fi.

Com més llum facis, més negra serà l'ombra

Acabo de llegir la novel·la "Makeda" sobre la història de la reina de Saba, un personatge de dubtosa existència que se suposa va viure al S.VIII abans de Crist a Etiòpia i que es va casar amb el rei Salomó. L'aspecte més conegut d'aquest personatge és la fastuositat, luxe i excessos de tota mena de la seva cort.

En la novel·la s'hi descriu de forma minuciosa la magnificència de la seva vida i de la seva obra. M'ha sobtat però un detall que es repeteix constantment. Després de desenes de pàgines on s'explica amb tot detall la perfecta sintonia que tenia amb el seu poble, i la rendida admiració que li professava, s'explica com tot de cop una revolta immensa l'obliga a fugir del mateix poble que la vol matar.

Després d'explicar la grandesa i sublim amor que amb devota admiració li rendia el rei Salomó (es diu que el "Càntic dels càntics" de la Bíblia estava dedicat a ella) es veu com el rei Salomó l'ha d'enganyar per casar-se amb ella tot amenaçant-la amb la presó.

Després de mostrar els dos reis com la perfecció més absoluta pel que fa a la saviesa en el govern i la forma com ambdós van educar el seu fill Menelik I per tal que els succeís i formés un nou magne regne que ajuntés la Judea i Saba, resulta que el rei Menelik surt per "peteneras" i renuncia a seguir el llegat dels seus pares perquè prefereix una vida fàcil i llicenciosa. Un fracàs, vaja.

I jo em quedo pensant amb el mal d'ulls que em fa aquesta constant muntanya russa del destí. Com més gran és la glòria, més gran la misèria. Potser aquesta és la dinàmica vital.

Com més intensa és la teva joia, més intens serà el teu dolor; com més il·lusió posis en el que fas, més decepció; com més anhel, més apatia...

Viure la vida amb intensitat porta grans èxits i grans fracassos i aquest estil de vida és desitjat per a molts que prefereixen viure al màxim encara que sigui durant un temps mínim. Hi ha altres opcions com ara la via estoica o epicúria que propugna la moderació i l'ataràxia (absència de desig). Són dos models o estils de vida i no sé quin és millor tot que jo ara trobi més desitjable el segon. Serà cosa de l'edat.

Una darrera reflexió em ve al cap. Moltes persones compromeses amb el sentit de la seva vida lluiten i s'esforcen per tenir una vida plena. Fan pràctiques meditatives, terapèutiques, de creixement personal... aspiren a una vida plena i això implica una gran intensitat encara que sigui a nivell espiritual. Aniria bé que no oblidessin la llei de la compensació. Com més realitzat et sentis o més il·luminat et consideris, més a prop estaràs de la teva perdició o de la teva foscor existencial.

Adonem-nos de què augmentant la llum augmentem la foscor. Només la dissolució dels contraris ens permet superar aquest parany. Clar que sense contraris, qui desitjarà estar il·luminat?

Quan tinguem el coratge de ser deslleials i infidels als nostres, conquerirem nous espais de llibertat i creixement

La lleialtat i la fidelitat són valors que estan molt ben considerats. Amb tot, són l'origen de grans mals i d'estancaments en l'evolució dels individus i de les col·lectivitats.

La persona lleial no manca mai a la fe promesa ni als compromisos adquirits, guarda escrupolosament la fidelitat deguda i mai no decep al grup. És evident que aquests valors són de gran utilitat per a una comunitat. Per això són el pilar fonamental de tota persona quan està en la fase d'evolució moral anomenada etnocentrisme.

Tot just sortint de l'egocentrisme, l'etnocentrisme és l'estadi evolutiu que valora el grup propi (família, tribu, religió, nació...) per damunt de tot, sobretot per damunt de l'individu. Per això en aquesta etapa la lleialtat i la fidelitat és un gran valor i mantenir-la és una prova de maduresa.

Amb tot, els humans hem d'aspirar a transcendir aquest moment i passar al mundicentrisme, un estadi més evolucionat en el que la persona concep la vàlua de tots els humans per igual. Només des d'aquest punt evolutiu es poden entendre els drets humans. I en aquests moments estem malalts d'etnocentrisme i necessitem urgentment el mundicentrisme.

El principal obstacle per a assolir-lo però, és la lleialtat deguda als nostres. Acorada atàvicament al nostre cervell emocional (que és el que la fa possible), la lleialtat té una força passional i irracional que només una ment forta i una intel·ligència clara pot superar.

Que els meus són els millors no ho diu la raó, però sí l'emoció. L'orgull de pertànyer a un país, un club, una religió, no està justificat per la intel·ligència però sí pels sentiments. La persona etnocèntrica justifica o minimitza el mal causat pels seus i maximitza el dels contraris. Sempre troba una justificació per a la seva causa i una acusació per a la contrària.

Els adolescents, que estan en aquesta fase perquè els hi correspon per edat, tendeixen a disculpar sempre les baralles del seu grup, els delictes de la seva família o les misèries del seu clan. "Robar està malament, deia un alumne meu, però si roba el meu pare està bé"

La lleialtat i la fidelitat són una força immensa que ens arrossega. Els països s'aglutinen per lleialtat i són capaços de defensar les monstrositats més grans. Els fidels d'una religió o adeptes a una ideologia racista sempre saben a favor de qui han d'anar i no necessiten raons ni informació.

Diu la teoria sistèmica que les persones som fidels al sistema i així és. Els fills defensen els pares maltractadors, les dones protegeixen als marits abusadors, la família es tanca amb un mecanisme automàtic i rígid de protecció sense que la raó tingui cap poder per a qüestionar-la. Per això perdura tant el mal i ignomínia.

Cal molt de coratge per a enfrontar-te als teus. Cal ser un heroi per a veure que el mal és el mal encara que el faci la teva mare. Cal ser molt valent per desmarcar-se de les pràctiques injustes dels teus i quedar aïllat, separat i fins i tot anihilat.

Imagina un alemany que vagi contra la nazisme, o un palestí que critiqui la intifada, o un mafiós que renegui de la violència estructural de la màfia, o un fill que es revolta contra l'agressivitat paterna, o un soldat que es nega a obeir les ordres injustes del seu caporal, o... tantes i tantes situacions!

Lamentablement, aquests casos de deslleialtat solen ser pocs i acabar malament. Amb tot són absolutament necessaris i més ara mateix, un moment en que les identitats són el refugi dels atemorits. Necessitem els herois deslleials i coratjosos que obrin nous espais de valor i de creixement. Sense ells la humanitat no hauria avançat ni podrà avançar a partir d'ara.

El que menys necessitem ara mateix, és l'elogi i la protecció de la lleialtat submissa i la fidelitat irracional. D'aquest material es nodreix el mal col·lectiu que hi ha al món.

Benaurats els deslleials conscients perquè ens obren camins de llibertat.

Per què valorem tant la coherència de les accions amb les idees i tan poc la validesa de les idees?

La coherència és un valor que poca gent qüestiona. Entenem per coherència l'harmonia entre el que penses, el que sents i el que fas. Una persona coherent és entesa sovint com un model a seguir perquè és fiable, perquè és clara, perquè manté una cohesió interna que el fa eficaç i creïble.

Molt bé. D'acord. Apliquem ara això a un terrorista i veurem que la coherència ja no és tan desitjable. Al menys pels que no compartim les seves idees. Un terrorista és coherent amb les seves idees destructives. Un polític corrupte és coherent amb els seus valors hipòcrites i egoistes. Un racista és coherent amb el seu ideari de supremacia racial. Un lladre és coherent amb la seva idea de que en aquest món tothom s'ha d'espavilar i mirar per a ell primer... I així podríem seguir fins on vulgueu.

Fixem-nos que la base o el fonament del valor de la coherència no està en les accions sinó en les idees que les sustenten. Si una persona creu honestament que el que ha de fer és matar als que no pensen com ell, entendrem -encara que no acceptem- que quan ho fa es mostra coherent i que està obligat en consciència a fer-ho. (Sempre que entenguem que l'ètica et demana actuar d'acord amb els teus ideals)

Tan coherent i honest és el defensor de la natura que es deixa matar per impedir una llei injusta com el militar que el mata perquè creu que el seu deure és l'obediència cega a l'autoritat.

Resulta dur mirar les coses d'aquesta manera, però penso que no podem negar les premisses que recolzen aquest argument. En definitiva aquest argument trasllada el debat de la coherència al debat de les idees. Quines idees són vàlides i quines no?

Pot sorprendre i escandalitzar algú que es faci aquesta pregunta perquè actualment tenim molt assumit que totes les idees són dignes de respecte i que ningú té el dret a criticar o a impedir a algú actuar segons les seves idees. Aquesta però, és una fal·làcia que no hem pogut ni volgut veure perquè entre el "bonisme" i la mandra o manca d'hàbit per a la reflexió, trobem molt més pràctic dir que tothom té les idees que vol i que totes són igualment respectables.

La crua realitat ens farà adonar que això no és així i hauré d'entrar, vulguem o no, en un debat incòmode. Hauré de dir a algú que les seves idees són dolentes? Doncs sí... si és el cas!

Aquí comença un altre tema: quines són les idees vàlides i quines les rebutjables? És un debat complicat que tot just ara apuntaré amb un parell d'arguments. Un altre dia m'hi estendré.

En primer lloc, cada persona té el nivell d'idees que el seu moment evolutiu li permet. Els egocèntrics creuen que tot allò que els beneficia és bo. Les persones etnocèntriques que viuen en el que Cowen anomena "ordre mític" i que fonamenten la seva visió del món en els vincles emocionals, se sotmeten a autoritats fortes i creuen estar en la veritat. Les persones que han evolucionat fins a la racionalitat creuen que les idees lògiques i racionals són més vàlides que les que no ho són. Les que han transcendit la racionalitat saben que les idees holístiques, integradores i mundicèntriques tenen més validesa.

Així arribem a veure que persones que estan en diferents nivell d'evolució no comparteixen els mateixos valors i resulta molt difícil l'entesa. Una visió externa diria que les idees expressades en el nivell de major desenvolupament són més vàlides que les dels nivells inferiors, però precisament les persones que estan als nivells inferiors són les que no poden veure aquest fet.

Per altra banda, un dels elements fonamentals per al creixement i l'evolució de les persones és l'autonomia. Necessitem fomentar l'autonomia en el pensament i això costa molt perquè persones lliures i lliurepensadores són incòmodes per a la societat. Potser per això donem poca importància a les

idees. Ens conformem amb què les conductes siguin correctes, però oblidem la tendència humana a la coherència i amb unes idees primitives i poc vàlides, les conductes han d'acabar sent, forçosament, perverses.

La por paralitza. La unió dinamitza

La por paralitza. La por té una importància cabdal per a la nostra supervivència. Ens protegeix, ens alerta i ens fa prudents. Però la por també pot anar-nos en contra. Hi ha pors racionals i necessàries i n'hi ha d'irracional i limitadores.

En general, en moments de gran inseguretat, els mecanismes de la por s'afinen i ens controlen. Actualment estem en un període de gran inseguretat i les pors ens amenacen per totes bandes. Estem desorientats i ens sentim vulnerables. Una persona o una societat atemorida és fàcilment manipulable.

Per això actualment hi ha una gran producció de por. Costa poc fer-nos sentir en perill i estic convençut de que hi ha molta por generada per interessos. Qui pot tenir interès en què estiguem espantats? Doncs els qui ens volen manipular.

La dreta política i les forces més reaccionàries es dediquen a escampar la por perquè quan el nen se sent desvalgut corre a recer del pare que li dona sensació de seguretat. Cada cop som més tolerants i acrítics amb el poder polític perquè simbolitzen el pare. El pare protector de qui esperem la salvació.

Un cop el nen o la societat ha rendit la seva iniciativa i s'ha sotmès al poder del pare o l'estat, aquestes figures d'autoritat apareixen com a omnipotents i tendim a sotmetre'ns de forma irracional al seus discursos.

Aleshores hem perdut la visió i acceptem tot el que ens imposen. Sabem que el nen és fidel i submís al pare digui el que digui i faci el que faci. El pare pot ser un tirà, un delinqüent, un borbato o un agressor, però continua essent el nostre pare i res no ens fa perdre la seva autoritat. Acceptem passivament la seva arbitrarietat i la justifiquem.

Només així puc entendre que figures polítiques tan tiràniques i absurdes com poden ser Trump o el nostre partit popular a occident i altres governs igualment despòtics d'arreu del món, tinguin tanta adhesió i que la majoria els segueixi amb una fidelitat irracional. No importa com siguis de corrupte, com d'aprofitat, com de despòtic... és el nostre pare i fora d'ell no hi ha salvació.

Immersos com estem en aquest mar de por fabricada, ens tenen lligats i submisos.

Contra la por, la unió. Només la unió de les persones que es recolzen mútuament, que generen discursos de canvi i comparteixen ideals de millora pot alliberar-nos de la por.

Necessitem estar units en moviments socials per a enfortir-nos i fer-nos veure altres sortides que no són la submissió. Prou que s'encarreguen des del poder de fer-nos creure que tota alternativa és utòpica, impossible o fantasiosa.

En grup podem acompanyar-nos per generar nous discursos, noves propostes i noves maneres de fer. Cal molta energia per anar contra el sistema establert mentre que per anar a favor n'hi ha prou amb deixar-se anar.

La submissió és passiva, la resistència activa. Els conservadors sembren la por, el progressistes la il·lusió. Ja es veu el desavantatge amb què juguem els qui volem un nou món. Per a mantenir el vell n'hi ha prou amb no fer, per construir el nou cal fer.

El compromís dels qui volem canviar les coses ha de passar per fer i per unir-nos. Hem de comprometre'ns en idees i projectes per petits que siguin. Cap canvi social important no s'ha produït al llarg de la història sense la força de la unió.

Tossuderia o tenacitat? Penjat de mi o de l'altre?

Insistir, insistir i insistir fins al final. És una qualitat o un defecte?

A vegades aquesta actitud de fermesa repetitiva a la recerca d'un objectiu és vista com una cosa bona i s'anomena tenacitat, constància o esforç. Altres vegades, però, quan la percebem com a inútil o irracional en diem tossuderia, rebequeria o engegament.

Què fa que la mateixa acció pugui ser anomenada d'una manera o altra? D'entrada diríem que si l'acció que es persegueix és bona i té una finalitat lloable podem parlar de tenacitat i si és absurda o molesta, en direm tossuderia.

Amb tot, aquesta distinció no és tan senzilla. Qui persisteix busca una finalitat que per a ell té sentit i no hi fa res que els altres li vegin o no aquest sentit.

No trobaríem pocs exemples de persones tossudes que han sigut finalment admirades. Segurament molts inventors o innovadors han estat incompresos i poc valorats fins que els seus èxits han demostrat que allò seu de persistir era tenacitat i no engegament.

Igualment podríem trobar casos de persones tenaces que després hem vist com el fruit de la seva obsessió era perjudicial. Podem pensar en la tenacitat amb què s'apliquen els terroristes o els voltors financers o els polítics corruptes...

A mi se m'acut que una forma de distingir la tenacitat de la tossuderia és mirar a qui serveix. Si està al servei del meu ego i de la meua causa estem parlant de tossuderia però si l'esforç i la constància s'aplica al servei del bé comú, parlariem de tenacitat.

Ja sé que aquesta solució no dissipa el conflicte. Socialment sempre direm que un esportista que entrena fins a l'extenuació és tènac tot i que jo el titllaria de tossut. Només quan aquest entrenament el realitzés per a ser una persona més saludable i capaç amb la finalitat de servir, el podríem catalogar com a tènac.

De la mateixa manera, socialment direm que un terrorista fanàtic és un tossut, un obcecado, un engegat, però si ell ho fa pensant en els altres, seria tènac. Tènac com un militar en una guerra.

Com que barregem conceptes tècnics de la psicologia amb criteris morals, la cosa no té solució. Potser convé que tant el tossut com el tènac practiquin la racionalitat crítica per tal d'esbrinar si les seves accions mereixen ser executades.

L'honestetat i la coherència estan sobrevalorades

Malgrat les virtuts gaudeixen d'una bona imatge i estan per definició associades al bé, crec que, en una anàlisi més profunda, podem observar algunes limitacions i objeccions.

Avui em centraré en l'honestetat, la coherència o altres virtuts que perfilen un caràcter positiu i que normalment trobem desitjables en les persones. Aquestes qualitats o característiques tenen elements

certament atractius com ara que les persones que les ostenten són fiables, fidels, fermes, gens volubles, persistents en allò que creuen...

Ara bé, hi ha una cosa que relativitza molt aquests valors i és el fet que són mitjans que estan al servei d'un amo al que no qüestionen necessàriament. Vull dir que la coherència ho és respecte a uns valors o idees i hom pot ser molt coherent amb una idea errònia o limitada o interessada o simplement dolenta.

Vull dir que un fanàtic pot ser molt coherent i un nazi també. I un masclista; i un racista; i un gàngster; i un nen; i un torturador... Perquè la coherència només demana connexió entre totes les parts d'una persona sense que hi hagi contradicció.

I els pitjors racistes són els coherents i honests amb ells mateixos. Creuen que són superiors i actuen com a superiors i senten com a superiors. Hi ha coherència total. És evident que la coherència en una acció no indica res de la bondat o no d'aquella acció.

Els humans ens matem a les guerres amb una coherència absoluta. Cada bàndol és coherent i honest amb els seus valors patriòtics. Cada fanàtic és coherent i honest amb la seva veritat absoluta. Cada masclista és coherent i honest amb la seva idea que els homes són superiors a les dones...

I això passa amb tots els valors que són només mitjans per a aconseguir altres coses com ara la fortalesa, el coratge, la paciència, l'astúcia, la perseverança... Però en funció de l'objectiu que busquin aquests qualitats seran una benedicció o una maledicció per a la comunitat. La perseverança del lladre no és comparable a la del policia que el vol detenir pel que fa a la bondat o no d'aquesta perseverança. Aquestes virtuts són bones quan estan al servei de bones idees i principis i dolentes quan les idees o principis a les que serveixen ho són també.

I aquí arribem potser al valor més alt. El que està més menysvalorat: la recerca del bé. Les ganes de saber allò més important. El moviment constant per a aplicar la raó crítica a les nostres creences i coneixements per tal d'esfondrar-los i aconseguir ascendir en l'escala de la Veritat. Negar-se a fer aquesta tasca d'autocrítica i autoqüestionament de les pròpies idees és segurament la forma més segura de morir en vida encara que segueixis vegetant de forma coherent i honesta.

Potser és la feblesa la mare de la fortaleza

La història de David i Goliat és la història de la feblesa vençant la fortaleza. I potser aquesta ha sigut la dinàmica evolutiva mil·lenària.

Em costa poc fantasiejar amb múltiples exemples. Em costa poc imaginar que la cooperació, fins i tot entre les bèsties, és la resposta o la solució a la incapacitat d'assolir alguna cosa per sí mateix quan davant hi ha algú més fort que tu.

Fins i tot la dimensió social de certs animals -i de l'home, per descomptat- pot estar basada en aquesta estratègia de superació. Quan no pots aconseguir una cosa enfrontant-te a algú usant les seves mateixes armes, has d'inventar alguna cosa millor.

Els neandertals tenien el crani més gran que el sàpiens i eren, certament, més forts. Però van sucumbir a la força de la intel·ligència. En aquest cas, l'astúcia supera la força, com en el cas de David.

També l'origen del judo es remunta a l'astúcia del contrincant més feble que veient impossible superar en potència el seu rival, opta per usar la mateixa força que desplega l'oponent per a tombar-lo.

Certs simis mascles, que tenen poques possibilitats de copular quan l'alfa està en l'apogeu, fan torns per fer-lo enfadar i distreure'l mentre els altres aprofiten l'ocasió per intentar perpetuar-se.

Com la interpretació nietzscheana de la doctrina amorosa i pacífica del cristianisme com a resposta dels dèbils davant la brutalitat i cruesa dels forts, els nobles, els superhomes.

Com l'explicació de Freud de la constitució de la família. Segons ell, en ordes primitives i dominades pel cap absolut, els joves només tenien possibilitat de reproduir-se si marxaven del clan o s'ajuntaven tots contra el cabdill. No cal dir que d'aquí arranca tota la interpretació psicoanalítica de la mort del pare i que, del pacte expiatori dels parricides per sublimar la culpa, en deriva la complicitat dels germans que un cop mort el pare mengen els seu cadàver. La missa cristiana és, segons aquesta mirada, una idealització d'aquesta cerimònia caníbal on els germans mengen el cos del pare que han matat per a escapar del seu domini.

En fi, em venen al cap moltes altres situacions en les que la fortalesa ha sigut vençuda per alguna resposta nova i creativa que han trobat els febles.

Potser la democràcia és la resposta dels febles davant la tirania i això ens ha donat grandesa en la gestió pública. Potser el pacifisme i el pactisme dels independentistes catalans és la resposta poruga dels que ens sabem febles davant la prepotència d'un estat poc democràtic.

I potser és així com evolucionem. Inventem noves maneres de respondre a l'agressió quan l'enfrontament directe no és viable per la desigualtat manifesta entre els contendents. Alguns en diran por, conformisme o manca d'esperit però potser és simplement intel·ligència pràctica nascuda de la creativitat. La no-violència, la desobediència pacífica, la no cooperació... són estratègies que esquiven el xoc de trens i que obren noves vies d'entesa i de resolució de conflictes. I no em sembla que siguin actituds covardes; més aviat les trobo admirablement valentes.

Convertir les nostres debilitats en fortalezes és una "fortalesa" que ens debilita molt

L'auto-engany és una estratègia de supervivència. La nostra intel·ligència està al servei de l'ego i li presenta la realitat de forma que la pugui assumir. Per això cadascú té una realitat feta a la seva mida.

Direu que per què incorporem elements negatius i dolors si podem triar i la resposta és que sense dolors i negativitat cap realitat no se sustenta. Justament l'existència del que ens limita permet el que ens possibilita.

Necessitem el grau just de contrarietat, de dificultat, de mèrit i de culpa... i saber trobar-lo és la clau de la felicitat. Per ajustar aquest nivell de malestar i patiment tenim els mecanismes de l'auto-imatge.

Opinem sobre nosaltres mateixos procurant que el resultat d'aquest judici sigui positiu i coherent amb tot el que pensem i creiem.

És aquí, en les creences i el pensament on es gestiona l'auto-engany, on es fabriquen les mentides que ens fan tolerable la realitat. Un dels recursos més útils és re-definir allò que no ens agrada de nosaltres, canviar-li l'etiqueta, pintar-ho de rosa i vendre-ho com a positiu.

Per això som tants els covards que anem de pacifistes, els garrepes que van d'austers, els violents que van de coratjosos, els somiatruïtes que van d'idealistes, els dependents que van d'amorosos, els controladors que van de cuidadors, els pedants que van d'erudits, els intolerants que van de legalistes, els orgullosos que van de protectors, els envejosos que van de sincers, el porucs que van de prudents,

els obsessius que van d'entusiastes, els rígids que van de lleials, els incapaços de canviar que van d'autèntics...

És automàtic auto-justificar-se, creure que el que fas i el que ets és el correcte. Tot pot ser explicat i sostingut per una ment esclava i servil. Només si despertem la part crítica i incòmoda que qüestiona el que donem per cert, podem avançar.

És just aquí, en aquesta part autònoma de la nostra ment, on pot donar-se l'acte aterrador i difícilment acceptable de reconèixer que ens neguem a veure el que no ens convé.

Per això dic que aquesta "fortalesa" o habilitat de convertir allò que ens limita en un potencial és una gran debilitat. Sembla estúpid tenir el cap sota l'ala i defensar que és un gran valor conèixer bé la pròpia aixella.

EL DEURE I LES OBLIGACIONS

He de fer aquest tweet!!!

Hi ha tres motius pels quals no podem aconseguir el que ens proposem: és massa fàcil, és massa difícil, és massa normal.

Podem descobrir el que hi ha però hem d'inventar el que hi ha d'haver.

Què més té el que hauria de ser... Cuidem-nos del que és!

L'obligació moral de dir la veritat és absurda.

L'home no és ningú per dir com han de ser les coses. Tampoc com ha de ser l'home.

Vius en el "ser" o en el "ha de ser"? Un existeix i l'altre no. Un és un descobriment i l'altre un invent.

Tots els decàlegs haurien de tenir un darrer manament: no et prenguis massa seriosament els decàlegs!

Que es pugui fer no vol dir que jo ho pugui fer. Que s'hagi de fer no vol dir que jo ho hagi de fer

Segurament aquests dues afirmacions semblaran obvietats però no sempre actuem com si ho fossin. Moltes vegades parlem de determinats problemes o situacions i comentem el que caldria o no fer. I sovint parlem de les accions com si fossin alguna cosa en elles mateixes amb independència de qui les ha de fer.

A poc que ho pensem veurem que una acció és possible o no en funció de qui l'hagi de realitzar. Aixecar un sac de 30 quilos no pot ser considerada una cosa fàcil ja que un nen de 3 anys no ho pot fer. Això és evident, però tanmateix quan parlem de coses més comuns com ara saludar, comprar, mantenir un diàleg, etc. considerem que han d'estar a l'abast de tothom.

Fins i tot els actes més senzills i ordinaris depenen de qui els ha de fer. Pot ser una heroïcitat per a una persona el que per a una altra és una venalitat. I no parlem de coses més delicades com dir no,

demanar, reconèixer un error, mostrar la vulnerabilitat, etc. En aquests casos, dir que això està a l'abast de tothom pel sol fer que alguns ho saben fer, no deixa de ser un error capital.

La dificultat d'una acció es mesura més per "qui" l'ha de fer que no pas per "què" s'ha de fer. Haurem d'acceptar i fer palès a vegades que coses que estan a l'abast de la majoria no ho estan al meu. Per això aquesta suposada igualtat que sembla exigeix per igual tothom té un punt feble essencial. Una cosa no és una cosa sinó que és una cosa en una persona concreta i una determinada circumstància. Assumir això és tot un repte amb conseqüències de llarg abast.

I també cal considerar que el fet que una cosa s'hagi de fer no implica que tothom l'hagi de fer. Hi ha vocacions, sentits, orientacions... en la vida de les persones que ens fa idonis per a segons què i inadequats per a altres coses. No som polivalents ni intercanviables.

A vegades sentint algú predicar alguna acció he escoltat un crític replicar "que ho faci ell". Ho entenc i sembla una prova de veracitat. "Si diu que s'ha de fer ho ha de fer ell o ho pot fer ell." Doncs a vegades no. A vegades algú ha de dir què cal fer perquè altres ho facin.

A vegades la boca parla perquè el peu avanci.

Només hem d'acceptar sense entendre allò que és, no allò que hauria de ser

És evident que no entenem la majoria de coses que vivim. Jo al menys no entenc per què ni com funciona la gravetat, no entenc el funcionament del motor de la meva moto, ni del meu mòbil, ni la major part dels fenòmens tecnològics.

I posat a no entendre, tampoc entenc molta gent. No entenc el fanatisme religiós, ni la passió desmesurada pel futbol, ni la beneiteria de l'enamorat, ni...

Vivim, o visc jo al menys, en un món que accepto sense entendre. Prou que m'esforço en entendre i busco i rebusco les explicacions que em facin la realitat més comprensible. Amb tot, els meus esforços són balders perquè sempre se'm generen més preguntes que requereixen resposta que no pas respostes.

No em sembla malament acceptar el que no entenc. Ho accepto perquè tinc l'evidència de que és així tot i no saber donar una explicació. Ara mateix escric a l'ordinador i no entenc perquè en prémer la tecla "a" apareix una "a" a la pantalla. Amb tot, és evident que hi ha una relació de causa i efecte.

Passa sovint però, que volem explicacions de coses que no la tenen. Ja sabem com n'és la ment de creativa a l'hora d'inventar relacions de causalitat. La nostra imaginació, o la nostra submissió mental a les idees d'altres, ocupen ràpidament els espais buits en les caselles de les causes. Hi ha un "horror vacui"(1) en la comprensió del món pel que fa a la causalitat.

Per això quan no sabem una cosa la inventem o copiem l'invent d'algú. Normalment les idees més copiades són les dels moviments socials i culturals més influents, però cada individu té els seus grups inventors de causes favorits.

I un cop assumida una causa inventada fem tot el possible per a sostenir-la, fonamentar-la i justificar-la. Veiem proves de la seva evidència a tot arreu i menystenim o descartem les proves en contra. Aquesta actitud ens porta a la seguretat però també a l'estancament i a la ignorància.

Hi ha una altra forma d'inventar les causes que és fent hipòtesis per a refutar. Inventem una causa però en lloc de defensar-la mirem de contradir-la. Per què? Per falsar-la, perquè sabem que només demostrant que una hipòtesi és falsa avancem en el coneixement.

Milions de comprovacions no assegurin una veritat però una sola falsació ens dona la veritat. Si afirmes que els japonesos saben jugar al go i fas milers o milions de comprovacions, no podràs estar segur mai de que això és així perquè no podràs comprovar-ho en tots els casos. Per contra, amb un sol japonès que trobis que no sap jugar al go, tindràs una veritat "No tots els japonesos saben jugar al go".

Per tant, farem bé d'acceptar el que passa encara que no ho entenguem, però serà una temeritat acceptar una explicació que no entenem a no ser que sigui per a falsar-la.

- (1) Aristòtil sostenia que en física "la naturalesa avorreix el buit" i així s'expliquen molts moviments dels cossos. Per exemple, l'aigua ocupa els buits perquè la naturalesa "avorreix el buit"

RELATIVISME ÈTIC

El cervell és com una cinta mètrica elàstica. S'estiren i arronsen a voluntat fins obtenir el resultat desitjat.

Les meves hipòtesis m'obliguen a veure el que veig i les teves t'obliguen a veure el que veus!

M'agrada molt menjar entrepans de formatge. En lloc de pa, però, hi poso arròs i en lloc de formatge un ou ferrat.

Des que m'he comprat la cinta mètrica elàstica les mides m'encaixen molt millor.

Casa teva no és on vius sinó on hi passes més temps.

Com qui l'envien a estudiar fora sabent esgotat el d'aquí i quan torna no li donen crèdit perquè el que ha après no lliga amb la seva ciència.

Parlen dos fills d'un pare dolent. Un diu: "Jo soc dolent per ser com el pare". L'altre diu "Jo soc bo per no ser com el pare".

Què bé que es veuen en els altres els nostres propis defectes...!!!

Diuen que el gall d'Isop era més feliç si li donaven un gra de blat que una gemma! Què tonto.

La carretera és el meu país. Els vorals, les fronteres; la remor del vent, l'himne. Els senyals, la bandera. Les corbes la dansa tradicional.

Amb l'actitud adequada totes les teràpies, religions i altres consoladors existencials funcionen.

Amb l'actitud adequada totes les ideologies, projectes i altres distraccions vitals tenen sentit.

Amb l'actitud adequada totes les teories, interpretacions i altres invencions de sentit són satisfactòries.

En "aquesta vida" tot és l'actitud (adequada).

He vist vulgaritat extraordinària.

A l'enterrament del gel tothom li desitjava un bon fred allà on fos, ignorant que ara era vapor...

El més important i interessant del món és picar, deia el martell...

La teva mentida només serà veritat quan coincideixi amb la meva!

Potser hauríem de deixar de considerar malastruc i atractor de desgràcies el parallamps i agrair-li que ens protegeix a tots.

Inventem o adoptem les teories que justifiquen el que ens interessa

Podem viure sense la veritat però no sense un sentit. Necessitem entendre les coses i fer-les previsible, controlables. Per això sempre tenim una explicació per a tot. Ens interessa poc saber si aquesta explicació és vertadera, el que ens interessa és que ens funcioni i ens tranquil·litzi.

Així, preferim una explicació o teoria que ens doni la raó a una que s'ajusti millor a la realitat. De fet construïm el que en diem realitat a partir d'aquestes teories o explicacions que ens convenen.

De què depèn que una teoria ens convingui? De molts factors, però entre ells jo en destaco un parell: a) que aquesta teoria m'afavoreixi i confirmi que el que faig és el que s'ha de fer. Per exemple, la creença en realitats fantàstiques va molt bé per a les persones que són imaginatives i anhelan el misteri; la creença en un ordre superior va molt bé per als que no tenen autonomia moral o criteri propi en qüestions ètiques, etc.

b) Un altre motiu pel qual ens adherim a una ideologia és el social: si tota la gent que ens envolta defensa aquella idea o teoria tendim a adoptar-la com una realitat. Aquí podem distingir dos tipus d'adhesions: la més general és la que fa l'individu a les creences de la societat per tal d'adaptar-se, i l'altra és la que fa un individu a un reduït i selecte grup de persones que comparteixen una ideologia heterodoxa, ja sigui àcrata, esotèrica, religiosa o conspiracionista, per dir alguns exemples.

En els dos casos, tant en el dels que adopten les creences generals com els que adopten les del grup minoritari busquen el mateix: sentir-se en un marc coherent de seguretat i autoafirmar-se en el que creuen.

És per això que resulta quasi impossible convèncer algú de què la seva ideologia és un invent interessat. Atrapats en la seva zona de confort, només repeteixen i consoliden el que creuen. És un mecanisme psicològic bàsic molt útil que ens ha permès l'evolució social però que presenta la limitació d'estancar el creixement ja que fixa un marc tancat del que no es pot sortir.

A vegades la defensa del marc és tan forta que apareix el fanatisme, la violència, l'exclusió, la creença en la superioritat moral de la pròpia ideologia, l'aïllament social, etc. En tenim exemples tant a nivell de societat general com de grups minoritaris.

En qualsevol cas, el més important és constatar que les nostres visions del món no són el resultat de les observacions i experiències que tenim, sinó que observem i experimentem el món amb les ulleres i la cotilla de les idees que ens convenen.

L'inconscient, la ignorància i la quàntica: arguments que permeten afirmar-ho tot sense haver de fonamentar-ho. I

En uns moments de gran incertesa en que les fonts de coneixement estan qüestionades per les seves evidents limitacions i per la gosadia descarada de la ignorància, apareixen múltiples arguments que permeten defensar postures clarament arbitràries, mítiques o interessades sense cap rigor ni pudor.

Avui volia parlar d'una d'elles: el recurs a l'inconscient. Donat que l'inconscient és inconscient, podem dir de qualsevol persona qualsevol cosa sense necessitat de que ella hi estigui d'acord.

Potser en una consulta terapèutica, un taller de creixement humà, una conversa amb experts de determinada doctrina et diran que ets un racista, un reprimat, un opressor, que no acceptes la teva mare, que la teva família té un karma negatiu, o que tens uns traumes del naixement...

Donat que les persones assistim a les trobades que dirigeixen persones a les que donem autoritat, tenim tendència a creure que el que diuen és cert. Si aconseguim ajustar les nostres sensacions i creences al que diuen que és, ens reafirmem en nosaltres mateixos, ens sentim en comunió amb el grup i assolim una interpretació tranquil·litzadora del que ens passa.

Sabem que els humans tenim una ment flexible que es pot ajustar a quasi totes les ideologies existents. Són les circumstàncies les que fan que ens adscriuim a determinades interpretacions de la realitat. Per això no resulta complicat ajustar les nostres vivències als patrons que ens prediquen amb tal d'estar en consonància amb el grup i resoldre la dissonància cognitiva que representaria anar lliurement a un lloc on es diuen coses que jo no crec ni veig.

Un cop comprem una ideologia, tot quadra. No importa com sigui d'extrafollària o irracional. Sovint si és extrafollària i irracional té un plus d'atractiu ja que renegar de la racionalitat es postula com una superació de la rigidesa mental.

No importa que no trobis cap experiència, cap record o cap impressió del que et diuen que et passa. És inconscient i per això no ho saps. Creu-ho!

No hi ha defensa possible! Si és inconscient, el fet que no ho detectis en tu és una prova més de que això és el que et passa. Aquesta fal·làcia, no sempre ben intencionada, és perversa des del punt de vista de la lògica, però funciona.

Estic segur que tots esteu d'acord amb mi, i si penseu que no és perquè el vostre acord amb això que dic és inconscient. La vostra negativa, rebuig o crítica és una raó més a favor del que dic. Si no estiguéssiu inconscientment d'acord amb mi, no us ofendria tant la meva afirmació.

Si vius al conte de "La caputxeta", compte amb el llop! Però si vius al "Llibre de la Selva", busca els llops!

Perquè tots, ho sapiguem o no, vivim en un conte. De què va el conte de la nostra vida?

- La vida és una lluita per sobreviure plena de perills.
- La vida és una escola per a aprendre.
- La vida és un lloc on un poder superior ens ha col·locat i ens posa a prova.
- La vida és un absurd, un sense sentit i que hem d'aprofitar de la millor manera.

- La vida és un episodi més dels molts que porto vivint. Tinc vides anteriors i posteriors a les que em dec.
- La vida és una oportunitat per a assolir realitats superiors.
- La vida és un lloc per estimar i ser estimat.
- La vida és una cosa que he de lliurar als altres per a fer-los feliços.
- La vida és un esforç constant per a assolir la justícia i els drets humans.
- La vida és un jardí per a gaudir contínuament.
- La vida és...

Alguna d'aquestes definicions o la barreja ponderada de vàries és, segurament, el teu conte.

I aleshores, un cop has definit el teu conte apareixen els personatges i els escenaris que responen a aquesta història.

Per això dic que si veus un llop, estaràs en perill si vius al conte de la Caputxeta però estaràs salvat si vius al llibre de la selva.

I com això, tot! Les coses passen: la mort d'un ésser estimat, una depressió, un fet extraordinàriament feliç, l'amor, un cop de sort, una coincidència, un amic, la vellesa, un accident de trànsit... cada una d'aquestes coses tindrà un significat diferent en funció del món o de la realitat que t'hagis creat. Del conte, vaja.

La mort del teu company serà una prova d'un Déu inefable per al creient, una desgràcia incomprendible per a qui tot és absurd, o l'ocasió per a meditar sobre la fugacitat de la vida per a qui tot és escola d'il·luminació.

L'enamorament sobtat serà el premi de l'amor còsmic per a qui tot és amor, un fenomen bioquímic afortunat per al materialista o un fet previst pel destí per als deterministes.

I així passa amb tot. No podem interpretar les coses des d'un paradigma personal diferent al nostre. Estem atrapats a la nostra pel·lícula i tot ho hem de viure en funció de les creences que sostenim.

Qüestiona't el teu conte. Busca què és el qüestionament en el teu conte i desfés l'engany de les construccions mentals de la realitat. Deixa de viure en el teu conte i identifica't amb el narrador de contes.

El meu gat s'entesta a recomanar-me que mengi canaris...

M'ha fet riure aquesta tira còmica en què es veu a Garfield preocupat per la salut d'en Jon. Intentant esbrinar les causes de la seva debilitat li pregunta "ja menges prou canaris?"

M'ha fet riure i després, com em passa sovint, m'he quedat seriós tot pensant com n'és d'ordinària aquesta situació absurda.

Sempre recomanem als altres allò que ens va bé a nosaltres. Se suposa que té lògica, però en realitat no en té gaire. No diré que, si apel·lem a la nostra base biològica, no puguem fer recomanacions molt generals, però quan es tracta de consells o orientacions referides a hàbits psicològics i a l'àmbit del sentit, resulta quasi impossible dir als altres el que han de fer.

El que medita et pregunta "ja medites?". El que fa teràpia, consulta el tarot, practica budisme o es desfoga amb els amics et pregunta "ja fas teràpia?", "ja consultes el tarot?", "ja practiques budisme?", "ja et desfogues amb els amics?"

I això és així perquè hi ha una creença necessària i és la de que tots som iguals i ens passen les mateixes coses. Greu error, al meu entendre. El món de cada persona és particular i el que per a tu és una realitat, per a mi és una fantasia.

No tenim la veritat absoluta cap dels dos però al meu món funciona allò que hi ha i al teu el que hi has posat.

Potser costa tant d'acceptar perquè una creença com aquesta ens obligaria a donar un únic consell: coneix-te a tu mateix.

Tenim dos ulls perquè sempre hi ha dues maneres de veure les coses

Com a mínim! Dues maneres de veure les coses com a mínim, sempre són possibles. Cert que normalment estem atrapats per una i que la defensem i mantenim amb energia. Necessitem un món sòlid i estable, previsible. Això ens dona seguretat (aparent) i aquesta és una situació favorable per a la supervivència.

O sigui que un cop tenim una explicació ens limitem a perpetuar-la i a recollir proves que demostrin que tenim raó. Això passa sobretot si intercanviem opinions amb altres persones. Se'n diu autoafirmació. Clar que, afortunadament, som prou intel·ligents com per canviar d'idea si en trobem una de millor. Aleshores podem passar a ser defensors tan implacables de la nova idea com ho érem de la vella.

I és que en el fons sospito que tots sabem, en un lloc ocult de l'inconscient, que ens ho inventem tot, que la manera com connectem els fets i fins i tot com els percebem és una de les moltes possibles: la que ens ha tocat per circumstància personal i social. Sabem en el fons que tanta raó té el que creu en Déu com el que no hi creu. Que tants motius hi ha per creure que anem bé com que anem malament, que tant incompetent és la política de la dreta com la de l'esquerra, que...

Us repto a fer una prova. Preneu una de les idees bàsiques del vostre pensament i qüestioneu-la, és a dir, formuleu-la en la seva versió contrària. Si us hi fixeu veureu que la podríeu sostenir amb tanta facilitat com la versió original. "Les persones són bones" s'aguanta tant com "les persones són dolentes". T'has d'esforçar per tenir una bona vida" és tan coherent com "no cal que t'esforcis per tenir una bona vida". "L'amor és meravellós" és tan cert o tan fals com "l'amor és miserable".

Clar que us estic demanant un exercici de racionalitat i normalment els nostres pensaments estan tenyits d'emotivitat. Cada idea porta associada una càrrega emocional que és la que ens fa adeptes a ella. Estimem o odiem les idees per les emocions que ens desperten. Si ets un fervorós racista notaràs una agradable escalforeta emocional pensant en un món d'ètnies pures. Si ets del Barça notaràs un disgust quan t'argumentin els valors del Real Madrid, els negaràs i ja buscaràs després les raons per a justificar-ho. Tot menys considerar racionalment i de forma imparcial el que t'estan exposant. Perquè els ulls mostren i la raó explica el que el cor desitja.

Sabent-ho tenim molt de guanyat. Soc un defensor de l'exercici rigorós de la nostra racionalitat. No sempre, és clar, ni en totes les coses, però en el cas de les idees i els visions del món crec que hem de donar preeminència al raonament i al pensament crític per damunt de les emocions. Les emocions ens poden segrestar per impedir-nos pensar coses que potser ens convenen. Per això els discursos polítics i econòmics no són mai racionals, sempre són emocionals.

No importava què deia Hitler, importava com ho deia i com encenia les passions de la gent. No importen els programes electorals, importen els sentiments que es transmeten amb paraules claus amb forta càrrega emocional, les banderes, les músiques, la parafernàlia col·lectiva que tant ens commou... I no diguem en el món econòmic: cap plantejament racional crític al nostre sistema de producció, distribució i consum. Només la publicitat hedonista fent referència a com de bé ens sentirem comprant o consumint i l'amenaça velada (o no tant) de com de malament estarem si ens atrevim a sortir o a canviar el sistema econòmic actual.

Per sort, però... tenim dos ulls!!!

UNA BONA VIDA

Perquè no espero res de tu, tot el que em dones o aportes a la meua vida, sigui bo o dolent, és un regal.

La realitat és energia pensada. Si pensem bé el món es bo.

L'art de la moto té molt a veure amb la tècnica del vol rasant

Anar amb moto pot ser a vegades una forma de meditació dinàmica. És una meditació en l'acció ja que el pilotatge de la moto exigeix tensió muscular, concentració, presa de decisions ràpides i una compenetració home-màquina quasi orgànica.

Em refereixo bàsicament a la conducció per carretera. Sovint les maniobres urbanes prèvies al viatge són més semblants a les que fa l'avió fins arribar al cap de la pista. A partir del darrer metre urbà la moto es comporta i pilota quasi com un avió en vol rasant.

M'agraden les tirades llargues, per carreteres obertes, sinuoses, ben asfaltades, en entorns naturals. Tardes 10 minuts en saber com anirà el trajecte. Intueixes el teu estat d'ànim, l'estat de la carretera, l'actitud de la pròpia moto aquest dia... i aleshores poses ja una mena de pilot automàtic (que mai ho és del tot) que et deixa completament sol dins el teu casc.

La ment boja, xerraire, desfermada, omple el casc de pensaments i el ronc filtrat del motor t'arriba com un mantra. Apareix a vegades en aquest estat un actitud meditativa molt lúcida. De sobte veus com tot passa sol, com la màquina i jo no som més que un conglomerat d'impulsos biomecànics dansant al ritme de la carretera. L'oscil·lació i l'equilibri de la força centrífuga, la gravetat, l'acceleració/desacceleració i la resistència aèria és la resultant d'un complex i desconegut pacte entre totes elles que em permet avançar.

El viatge en moto és per a mi tota una metàfora. Suspès entre el cel i la terra, la mirada fixa en el futur immediat, la ment escrutadora, els nervis a punt per a fer delicades les maniobres urgents, avances per rutes possibles, escollint itineraris, inclinant-te i cedint el teu equilibri a les necessitats del revolt.

M'agradaria viure així. Estem suspesos de fet entre el cel i la terra. Les idees orienten els actes i les circumstàncies terrenals ens obliguen a escollir i a idear noves respostes. Convé en el viatge de la vida prioritzar també la previsió a curt termini, l'ara i aquí, el present continu. De tant en tant enlaïres la mirada i albiures o escaneges les properes corbes si pots. Així mateix fem a la vida.

I aquesta disposició a l'acció immediata quan una urgència ens reclama... Hi ha un instint de confiança que cal entrenar. Cal saber respondre adequadament a les urgències i cal emmagatzemar aquesta

memòria encertada. Aquests automatismes ens donaran la resposta en els moments en que no tindrem el temps, la claredat o l'oportunitat de pensar.

I escollir les rutes! Si, a la vida cal saber escollir les rutes. No tots els espais són transitables. Les carreteres són limitacions i possibilitats. L'art del possible és aquí imprescindible. I també és molt important la cessió, la renúncia, l'abandó a les circumstàncies quan aquestes imposen la seva llei. No és més fort qui s'imposa sinó qui millor respecte l'obstacle per superar-lo. Vèncer-lo sense sotmetre'!!

I així voles amb la moto entre camps, muntanyes, perfilant ports, dibuixant corbes àmplies o resseguint la infinita línia de l'autopista... sentint que vas a un lloc on de fet ja hi ets. Perquè el gran tema del viatge és el destí. On anem? Quan pujo la moto penso que el meu destí és la carretera. Quan ho puc aplicar a la vida sé que on vull anar és on ja soc.

Per tenir bons records cal tenir bona imaginació

I això és el que ens passa sovint. Tenim bons records perquè tenim bona imaginació. Parlem dels records. D'entrada sembla que els nostres records són com pel·lícules filmades per la nostra ment del que ha passat i que recuperem de l'arxiu quan recordem. La realitat però no és ben bé aquesta.

Les coses que vivim no són fets objectius sinó interpretacions dels fets. Vivim les coses d'una manera determinada influenciada per molts motius: el nostre estat d'ànim, els nostres interessos, les nostres creences, la nostra percepció, les nostres emocions, la interpretació social dels fets que passen...

O sigui que ja d'entrada la percepció del fet és molt subjectiva. Això vol dir que no guardem a la memòria una foto del que ha passat sinó una pintura, una interpretació personal del que ha passat. Aleshores aquesta pintura o record roman dins nostre i està a disposició de la memòria per recuperar-la.

El fet però és que mentre espera al magatzem va perdent nitidesa. I no parlo de nitidesa visual, que també, sinó sobretot nitidesa afectiva ja que els records estan molt associats a les emocions. Quan hem de recordar aquell fet recuperem l'emoció i fem una narració del que va passar. Aquí altre cop desvirtuem el que recordem ja que quan recuperem un record sempre és per algun motiu i aquest motiu fa que expliquis el fet de forma que resulti el màxim de coherent amb el que pretens en activar el record. M'explico:

Si per exemple vas discutir amb la teva germana i ara no us parleu, explicaràs el fet de forma molt diferent si el motiu pel qual ho recordes és per aconsellar algú que no caigui en el mateix error o per demostrar-li que la ruptura és l'única sortida digne a una disputa fraterna. Segur que la forma com ho expresses té matisos i detalls diferents.

Cada cop que expliquis una cosa que t'ha passat és com si editessis l'arxiu de memòria, el modifiquessis i el tornessis a guardar, eliminant així l'arxiu antic i actualitzant-lo constantment. Això fa que sigui un arxiu viu, que evoluciona amb tu i que va adaptant-se al que necessites. Els teus records van modificant-se per fer-se compatibles amb les noves idees i creences que vas adquirint.

Inconscientment ja ho fem, però si vols fer-ho conscientment, pots aconseguir tenir bons records explicant-los cada cop en una versió lleugerament millorada retocant detalls nimis de manera que s'ajusti al que t'agradaria que hagués passat. La ment no és escrupolosa ni està interessada en la veritat. La ment vol que estiguis bé i sobrevisquis o sigui que si cal enganyar-se i guardar versions imaginatives de les coses que t'han passat, no tindrà cap problema. Més aviat ho agrairà.

Ja saps doncs, reexpliques el teu passat amb imaginació per tal de fer-te una història digna de la vida a la que aspirem.

PREGUNTES QUE ELS TUI TS CONTESTEN

Generalitats		
Creus que hi ha algun mitjà més important que el seu fi?	No tinc temps d'anar a comprar el vestit de nuvi i em caso demà passat. Sort que la xicota m'ha deixat i tindrè tot el dia per anar-hi.	130530
Creus que hem de matar la raó per a tenir esperança?	Deia Unamuno que el cristianisme és una sortida desesperada que s'aconsegueix per la crucifixió de la raó. Ull, que ressuscità al 3r dia!!!	160827
Creus que un superhome té ètica?	El superhome serà ètic o no serà.	161120
Com valoren els gran defectes dels grans homes?	Les caques de Luther King, Gandhi o Mandela, també feien pudor.	171113
Hi ha mitjans dolents per a fins bons?	Pots fer servir la destal del botxí per tallar llenya però això no converteix aquell ofici en honorable.	200510
Què tenen de bons els bons mitjans?	Quan les finalitats no són nobles, uns bons mitjans són una desgràcia.	181206
Naturalesa ètica humana		
Per què creus que els humans hem sobreviscut?	Hem sobreviscut perquè de dues interpretacions d'un fet desconegut ens inclinem sempre per la més amenaçant	130727
Per què creus que ens fascinen tant els rituals antics o exòtics?	Les paraules i rituals antics ens fascinen perquè idealitzem la llunyania en l'espai i el temps. Enyorem un inexistent paradís perdut.	130907
Creus que la vida és justa i tracta a cadascú tal com es mereix?	Creure que la vida et tractarà bé perquè ets bona persona és com creure que un tigre no et menjarà perquè ets vegetarià. (A. aa.)	130915
Quin pes creus que té el passat en el nostre present?	El passat és un fum que tendeix per ell mateix a dissoldre's però ens obsessionem a densificar-lo i a carregar-lo feixugament tota la vida.	130917
Per què ens afecten més les coses negatives que les positives?	Ho he sentit al bar: "fa més soroll un arbre que cau que tot un bosc que creix"	131129
Què pensaries d'algu a qui només li agradés la gent a la que ell agrada?	Només m'agrada la gent a la que jo agrado. Snif...	131218
Quines són les circumstàncies que fan que tu siguis tu?	Jo soc les meves circumstàncies	140204
Et poden ofendre sense el teu consentiment?	M'insultava sense el meu permís i per això no m'ofenia.	150421
Creus que som els guionistes de la nostra vida i el que vivim respon als nostres anhels (ni que sigui inconscients?)	Qui suportaria una pel·lícula sense enigmes, problemes o incerteses? Ningú! Com a guionistes de la nostra pròpia vida ho sabem prou bé!	150608
Pot ser que l'esforç sigui contraproductiu a l'hora de voler aconseguir alguna cosa?	Estava tan concentrat esforçant-me en estar atent que vaig caure en un forat.	150906
Què és el que ens impedeix canviar?	Tenia tanta por que ni estant malament no volia canviar.	151227
És possible enviar una imatge no deformada de nosaltres mateixos?	Si bé és cert que som miralls els uns pels altres, també és cert que tornem imatges deformades per les nostres pròpies deformacions.	161010
Per quin motiu creus que ens obstinem en repetir respostes encara que siguin errònies?	Fa estremir veure com la majoria de coses que fem les fem perquè sempre s'han fet. Després ja busquem un per què (si algú el pregunta)	170419
Tenim més respecte per les lleis que defensen el que ens agrada?	Defensem aferrissadament les idees que legitimen la nostra manera de viure	140728

A qui l'importa el que fas?	A l'univers li és exactament igual si et dediques a salvar el món o a fer solitaris. A tu no.	140909
Per què ens agraden tant les coses difícils?	Carrego pes només pel plaer que sento quan el deixo!	141030
Plantegem la vida com una qüestió de supervivència?	Tots sobrevivim en un bosc inhòspit, ignorant que la guerra fa temps que s'ha acabat!	141110
Quan una cosa no surt com vols, penses que és una desgràcia o un senyal de què no desitges bé?	Va passar per fi l'autobús, però com que no anava on ell volia es va enfadar amb el conductor	150316
Què és més important el problema o la solució	Obsessionats en la solució no veiem el problema.	151108
Estem exempts d'alguna modalitat de mal dins nostre?	Tots tenim un Trump dins nostre.	161109
Hi hauria moral sense emocions?	Les condicions de la moral són les estructures emocionals. https://bit.ly/35BHgy8	200506
El bé i el mal		
Què és més eficaç contra el mal: lluitar-hi en contra o acceptar-lo?	Lluites contra el mal? Li dones força.	120810
Què fa que un fet sigui considerat com a favorable o desfavorable?	Bona sort o mala sort? es va preguntar quan li va tocar la loteria. Bona sort o mala sort? es va preguntar quan li van dir que tenia càncer	121004
Què és el bé?	No és que els homes bons facin el bé; és que el bé és allò que fan els homes bons (en el sentit d' "éssers amb bona qualitat humana")	130819
Què cal per a què el mal triomfi?	El mal triomfa quan el bé no actua.	130913
Quina diferència hi ha entre una cosa bona i una de convenient?	Bo i dolent signifiquen convenient i inconvenient.	131012
Són éssers bons i corruptibles o dolents i redimibles?	Són éssers bons i corruptibles o dolents i redimibles? Segurament la cruïlla d'aquests dos camins.	160526
Com podem saber realment si allò que considerem bo o dolent ho són?	Cal que agraïm igualment el bé i el mal que rebem perquè mai no sabem quin és quin.	170703
Creus que som bons quan no fem el mal o dolents quan no fem el bé?	Ens considerem bons quan no fem el mal i en realitat hauríem de considerar-nos dolents quan no fem el bé	170708
Podria ser que fent una cosa ben feta en fessis una de mal feta?	Si fas una cosa bona però no et planteges la seva finalitat última pot ser que estiguis fent una cosa dolenta.	180220
Què creus que és més costós, fer el bé o no fer el mal?	A vegades no fer el mal costa més que fer el bé. Per exemple, quan decideixes no comprar amb el preu com a únic criteri.	180913
Si el teu robot un dia se salta el programa i et salva la vida... és un bon o un mal robot?	Si el teu robot un dia se salta el programa i et salva la vida... és un bon o un mal robot?	190719
Desitgem les coses perquè pensem que són bones o diem que són bones perquè les desitgem?	Desitgem les coses perquè pensem que són bones o diem que són bones perquè les desitgem?	190819
Quin valor aporta el fet que una cosa funcioni tal com nosaltres esperem?	Que funcioni no vol dir que sigui bo	150131
Creus que la beneficència (voluntariat, ONG's,...) és positiva o negativa?	Distrets amb la beneficència no ens adonem de la maleficència	160409
De què està fet el mal?	El mal és una pasta feta d'ignorància, por i immaduresa.	160625
És millor el bé que el mal? Per què?	El bé no és millor que el mal.	161202
Les coses que no saps si són bones o dolentes, diries que són bones o dolentes?	Si no saps si és bo o dolent, és dolent	170916
Creus que algú pot fer alguna cosa sense buscar al final de tot un bé, ni que sigui per a ell?	Sempre triomfa el bé. Perquè el combat no és entre el bé i el mal sinó entre dues formes d'entendre el bé.	171107
Per què creus que el que alguns pensen que és bé és mal per a uns altres?	El mal és el bé que fan els que estan en altres nivells d'evolució moral	180517

Es pot fer malament el bé?	No n'hi ha prou amb fer el bé. S'ha de fer bé!	180923
El bé absolut pot ser conegut?	El bé absolut és insuportable!	190911
Valors		
Com podem saber si una cosa és més important que una altra?	He vist uns vells jugant a parxís. Per un moment he pensat si hi hauria una cosa més important al món.	111205
Creus que llegir és important? Per què?	Diuen que és molt important llegir i jo dic que depèn del que llegeixis.	120113
Què t'entusiasma?	Tot és "entusiasmant" fins que no descobreixes en l'entusiasme la més subtil forma d'engany.	120922
Què diries que és la vida poèticament parlant?	La vida és una mudança.	130122
Què és viure bé?	Viure és fàcil. Viure bé difícil	130308
Et sents orgullós de la teva comunitat?	M'agradaria que les banderes que exhibim orgullosos fossin les dels nostres valors i no les dels nostres països.	130801
En què ens assemblem al Quixot? Fins a quin punt no inventem també la nostra realitat?	Tots som Quixots, éssers heroics i ridículament fidels a la llegenda que hem construït	150601
Què afegeix a la valoració d'una persona saber que té molts enemics?	Era tan mediocre que no tenia ni un enemic.	170811
Què és més important, la veritat, la bondat o la bellesa?	Veritat, bondat i bellesa són la mateixa cosa vista amb l'intel·lecte, el cor o els ulls.	170825
Quin paper juga l'esforç en el coneixement?	Amb esforç no es pot adquirir l'autèntic coneixement i sense esforç és impossible adquirir-lo.	200226
Valores que la gent doni la vida per les idees? Ho faries tu?	Que una persona doni la vida per a una idea no atorga cap valor afegit a la idea	140616
Creus que els valors són coses bones?	Era una mala persona amb molts valors...	140911
Estàs d'acord en què molta gent confon la felicitat amb la submissió?	Per què en diuen felicitat quan volen dir submissió?	150506
Quin és el millor do?	El millor do és el do de saber el teu do.	170222
Per què és necessària la maldat?	Identifiquem bondat amb consciència tranquil·la, honestat i coherència. Per això necessitem la maldat!	190721
Creus que algú pot ser el teu ideal?	El meu ideal no ets tu, però tu ets el meu ideal.	190801
Creus que la llibertat porta a la igualtat o la igualtat a la llibertat?	Només la llibertat pot portar la igualtat.	191026
Creus que es pot explicar amb un discurs llarguíssim el que és la brevetat?	Siguem breus!	191114
Valorem més la dignitat o la salut?	Si tinguéssim tanta cura de la nostra dignitat com de la salut física seriem per fi humans!	200314
Principis i normes morals		
Ets més amics d'àngels dolents o de dimonis bons?	El nostres codis ètics els pacten constantment, en un despatx de l'ànima, un dimoniet bo i un angelet dolent.	120821
De quina qualitat t'agradaria dotar als teus petits gestos?	He llegit aquest lema que m'agradaria poder practicar: "lleugeresa, flexibilitat i força en cada un dels petits gestos"	111220
Quan creus que has d'abandonar els teus deures?	Abandona tots els deures.	121126
Què és primer l'ètica o l'estètica? Imagines una ètica sense estètica?	Cal passar de la fase estètica a l'ètica.	130620
Si només poguessis protegir una de les dues coses, què preferiries: la humanitat o el medi ambient? (Suposem que els humans podrien sobreviure sense la natura tal com la concebem ara)	Em pregunto quin principi ètic fonamenta l'ecologia. El planeta és valuós per ell mateix o perquè és el nostre hàbitat	130620
És correcte fer amb els altres el que t'agradaria que els altres et fessin a tu?	Els qui els agrada rebre sorpreses s'afarten de fer-ne als qui no els agrada rebre'n	130707

Quina creus que és l'única cosa que realment has de fer?	L'única cosa que realment has de -i pots- fer és... res!	140501
Quines normes personals segueixes?	No segueixo cap llei. Invento les meves normes. Una de les meves favorites és "compleix la llei"	150330
Quina és la teva especialitat?	Al final, a la vida, tothom acaba fent-se especialista i practicant una sola cosa. Descobreix quina és la teva i mira si et convé.	150530
Prefereixes el coneixement especialitzat o el generalista?	Si ets un geni fes de tot. Si no ho ets, especialitza't.	150822
Cal recompensar la gent per les seves bones obres o el premi ja és fer el bé?	No recompenseu mai ningú per les seves bones obres. Que si no troba prou premi en la satisfacció de fer el bé cap altra gratificació li semblarà suficient.	190414
Si la vida és un joc, quines són les regles?	La vida és un joc d'atzar l'objectiu del qual és inventar-nos les regles!	141012
En la natura, veient el que és, podem dir el que ha de ser?	No podem deduir unes normes morals dels fets que observem (però necessitem fer-ho)	150308
Quin és el truc per a aconseguir allò pel que fa temps que t'esforces i no aconsegueixes?	Només ho aconseguiràs si hi poses poc esforç.	181010
Els ideals ajuden o entorpeixen el dia a dia	Els ideals són tòxics quan ens separen i allunyen de la realitat i nutritius quan ens hi vinculen.	190516
Virtuts i defectes		
Què creus que desitja per als que estimes la teva part més egoista?	La part més egoista de mi demana a tots els qui estimo que estiguin sempre bé. Gràcies!	131226
És bo l'egoisme?	Procura ser molt bo. Així el teu egoisme serà profitós	140820
Actuar contra una injustícia per tal d'evitar que t'afecti a tu, és egoista o altruista?	El "demà pots ser tu" o "et pot passar a tu" és una apel·lació a l'ètica més egoista.	180724
Una persona que troba el seu bé buscant el bé dels altres, és egoista o no?	Una persona és egoista quan els seus circuits de recompensa no passen per la satisfacció o el benestar dels altres.	190303
Pot fer una cosa amb dos objectius igualment important?	Jugar a l'ONCE busca satisfer dues de les meves ambicions: l'abundància i ajudar els altres.	140130
Hi ha bondat en la naturalesa?	Aquest virus ja podia haver castigat als egoistes i fer que els qui s'abracen, s'ajuden i s'estimen quedessin immunes! Si jo fos Déu, la natura o un científic boig ho hagués fet així... Al menys les lliçons morals que segons diuen ens ensenya el virus serien més evidents.	200405
Creus que és bo ser egoista?	Tots som egoistes... afortunadament!	150901
Què és l'ajuda?	-Jo sempre t'ajudo. -Però si fas el que et dóna la gana! - Aquesta és la meva ajuda.	150913
Es pot no ser egoista?	Mentre pensava en els altres era egoista. Quan va començar a pensar en ella mateixa va esdevenir altruista.	151002
Què diferencia un egoista d'un altruista?	La diferència entre un altruista i un egoista és que l'egoista no sap que ell és els altres.	160516
L'altruisme és egoisme?	L'altruisme, més que una virtut, és una reeixida estratègia evolutiva.	160712
Fem alguna cosa que no sigui per a nosaltres mateixos?	No puc fer res per tu. Tot ho faig per mi.	170622
Què és millor, ser un valent poruc o un covard coratjós?	Tinc por de ser valent. Tinc el coratge de ser covard.	120820
A què temen els valents?	La persona valenta sap que cada dia té una hora covarda. Només tem a aquesta hora.	121222
Quina opinió et mereix mantenir secrets?	Hi ha coses que només les diria a qui mai me les preguntés. Però si no me les pregunta no veig per què les hi he de dir	130104
Creus que ets responsable del que has fet fa molt temps?	El meu pitjor fiscal: algú amb molta memòria. El meu millor defensor: algú amb molta memòria	130706

Creus que té més mèrit ser bo que dolent? Per què?	I al final de la pel·lícula, els dos protagonistes, el que feia de bo i el que feia de dolent, van cobrar el mateix.	130909
Què opines de la frase: "Tot el que tinc de bo ho tinc de dolent. El que tinc de savi ho tinc d'ignorant. El que tinc de salvat ho tinc de perdut."	Tot el que tinc de bo ho tinc de dolent. El que tinc de savi ho tinc d'ignorant. El que tinc de salvat ho tinc de perdut.	140930
Creus que són compatibles la llibertat i la igualtat?	La llibertat sense la fraternitat impedeix la igualtat. La igualtat sense la fraternitat anul·la la llibertat.	151230
Quina diferència hi ha entre la rigidesa i la força?	És molt més fàcil ser rígid que fort.	161017
Qui és virtuós?	Virtuós és qui coneix els seus múltiples defectes.	161022
Creus que l'espontaneïtat és una qualitat que pot ser demanada a algú?	Demandar a algú que sigui espontani és com demanar a la sorpresa que avisi abans de presentar-se.	161101
Creus que la humilitat és una virtut o un defecte?	La humilitat, a vegades, és la defensa contra la humiliació.	161209
Què és millor, un poderós humil o un humil poderós?	Acceptar humilment que ets poderós és preferible a creure de forma prepotent que ets humil.	171223
Com definiries la por?	La por és l'oblit (o el desconeixement) del que som.	180811
Quina creença hi ha implícita en la paciència?	La paciència és la creença en el temps.	190204
Quin avantatge té ser covard?	Els qui tenim molta por tenim l'avantatge de trobar continuades oportunitats, encara que no siguin gens heroïques, de ser valents.	190208
Creus que és veritat que sempre expliquem als altres el que nosaltres necessitem aprendre?	Què dura la penitència pels orgullosos i ignorants com jo (i de retruc pels qui ens envolten): sempre fent sermons als altres d'allò que necessitem aprendre nosaltres!	190611
Qui necessita l'esperança?	Potser l'esperança és només pels qui no poden suportar el present.	190922
Creus que és honest algú que afirma no ser honest?	La màxima honestedat a què arribo és a reconèixer que no vull ser honest.	140715
Els més virtuosos són els més viciosos?	Com més llum facis, més negra serà l'ombra	151130
Creus que hi pot haver alguna grandesa en la deslleialtat i la infidelitat?	Quan tinguem el coratge de ser deslleials i infidels als nostres, conquerirem nous espais de llibertat i creixement	160710
És més important ser coherent o savi?	Per què valorem tant la coherència de les accions amb les idees i tan poc la validesa de les idees?	160716
Quins són els efectes de la por en l'individu i en la societat?	La por paralitza. La unió dinamitza.	160914
Quina diferència hi ha entre la tossuderia i la tenacitat?	Tossuderia o tenacitat? Penjat de mi o de l'altre?	181004
Per què creus que són importants l'honestedat i la coherència?	L'honestedat i la coherència estan sobrevalorades.	190501
Qui és la mare de la fortalesa?	Potser és la feblesa la mare de la fortalesa.	190828
Convertir les nostres febleses en fortaleses, és desitjable?	Convertir les nostres debilitats en fortaleses és una "fortalesa" que ens debilita molt. https://bit.ly/3bDgUyl	200215
	El deure i les obligacions	
Què diries que "has de"?	He de fer aquest tweet!!!	120123
Per què no aconseguim el que ens proposem?	Hi ha tres motius pels quals no podem aconseguir el que ens proposem: és massa fàcil, és massa difícil, és massa normal.	121102
Què és responsabilitat teva en aquesta societat on vius?	Que es pugui fer no vol dir que jo ho pugui fer. Que s'hagi de fer no vol dir que jo ho hagi de fer.	150121
Com podem saber el que ha de ser?	Podem descobrir el que hi ha però hem d'inventar el que hi ha d'haver.	150610

Què és més important, el que és o el que ha de ser?	Què més té el que hauria de ser... Cuidem-nos del que és!	151029
Creus que existeix l'obligació moral de dir la veritat?	L'obligació moral de dir la veritat és absurda.	160108
Creus que els humans tenim la potestat de poder dir com han de ser les coses?	L'home no és ningú per dir com han de ser les coses. Tampoc com ha de ser l'home.	161117
Què és l' "ha de ser"?	Vius en el "ser" o en el "ha de ser"? Un existeix i l'altre no. Un és un descobriment i l'altre un invent.	161229
Què és més important de saber: el que és o el que ha de ser?	Només hem d'acceptar sense entendre allò que és, no allò que hauria de ser.	170216
Quin manament obligatori posaries a tots els decàlegs?	Tots els decàlegs haurien de tenir un darrer manament: no et prenguis massa seriosament els decàlegs!	170629
Relativisme ètic		
Creus que fem cas del cervell o el forcem a veure el que volem veure?	El cervell és com una cinta mètrica elàstica. S'estiren i arronsen a voluntat fins obtenir el resultat desitjat.	120630
Creus que pots veure les coses de manera diferent a com les veus?	Les meves hipòtesis m'obliguen a veure el que veig i les teves t'obliguen a veure el que veus!	121121
Si al pa en dius formatge i menges formatge, què menges?	M'agrada molt menjar entrepans de formatge. En lloc de pa, però, hi poso arròs i en lloc de formatge un ou ferrat.	121126
En quins casos creus que pot ser útil una cinta mètrica elàstica?	Des que m'he comprat la cinta mètrica elàstica les mides m'encaixen molt millor.	121128
On és casa teva?	Casa teva no és on vius sinó on hi passes més temps.	130117
Podem acceptar coses que no entenem, o que no tenen una explicació per a nosaltres?	Com qui l'envien a estudiar fora sabent esgotat el d'aquí i quan torna no li donen crèdit perquè el que ha après no lliga amb la seva ciència.	130209
Podem triar la raó per la que hem fet alguna cosa?	Parlen dos fills d'un pare dolent. Un diu: "Jo soc dolent per ser com el pare". L'altre diu "Jo soc bo per no ser com el pare".	130427
On i quan veus millor els teus propis defectes?	Què bé que es veuen en els altres els nostres propis defectes...!!!	130614
Hi ha valors objectius o tot depèn de cadascú?	Diuen que el gall d'Isop era més feliç si li donaven un gra de blat que una gemma! Què tonto.	131109
Quin és el teu país?	La carretera és el meu país. Els voral, les fronteres; la remor del vent, l'himne. Els senyals, la bandera. Les corbes la dansa tradicional.	131124
Què fa que una teràpia funcioni?	Amb l'actitud adequada totes les teràpies, religions i altres consoladors existencials funcionen.	131230
Amb l'actitud adequada qualsevol ideologia és bona?	Amb l'actitud adequada totes les ideologies, projectes i altres distraccions vitals tenen sentit.	131231
Amb l'actitud adequada totes les teories són igualment vàlides?	Amb l'actitud adequada totes les teories, interpretacions i altres invencions de sentit són satisfactòries.	131231
Quina importància concedeixes a l'actitud a l'hora de valorar els reptes?	En "aquesta vida" tot és l'actitud (adequada).	131231
Pot ser extraordinària la vulgaritat?	He vist vulgaritat extraordinària.	140708
Creus que hem de voler pels altres el que volem per a nosaltres?	A l'enterrament del gel tothom li desitjava un bon fred allà on fos, ignorant que ara era vapor...	140901
Creus que podem escapar de veure el món d'una sola manera, la nostra?	El més important i interessant del món és picar, deia el martell...	150602
Perquè creus que creiem com vertaderes coses que són falses?	La teva mentida només serà veritat quan coincideixi amb la meua!	150829
Quina funció social té la gent que s'equivoca?	Potser hauríem de deixar de considerar malastruc i atractor de desgràcies el parallamps i agrair-li que ens protegeix a tots.	170228
Ens fem el món a mida o ens ajustem al que creiem que és?	Inventem o adoptem les teories que justifiquen el que ens interessa	150812

Com podem saber que alguna cosa no està causada pel nostre inconscient?	L'inconscient, la ignorància i la quàntica: arguments que permeten afirmar-ho tot sense haver de fonamentar-ho. I	150907
Què és més important, el que som o les circumstàncies que tenim?	Si vius al conte de "La caputxeta", compte amb el llop! Però si vius al "Llibre de la Selva", busca els llops!	160903
Quins consells creus que cal seguir i quins no?	El meu gat s'entesta a recomanar-me que mengi canaris...	170604
De quantes maneres es poden veure sempre les coses?	Tenim dos ulls perquè sempre hi ha dues maneres de veure les coses	171011
Una vida bona		
Què és per a tu un regal de la vida?	Perquè no espero res de tu, tot el que em dones o aportes a la meua vida, sigui bo o dolent, és un regal.	190522
Podem fer les coses bones o dolentes amb el pensament?	La realitat és energia pensada. Siensem bé el món es bo.	190727
A què compararies anar amb moto?	L'art de la moto té molt a veure amb la tècnica del vol rasant	140727
Com estan relacionats els records amb la imaginació?	Per tenir bons records cal tenir bona imaginació	150218